

SLOVENSKI

Izdaja in tiska Slovensko podjetje Slovenski poročevalec. — Direktor: Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-524. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 23-522 do 23-524. — Oglasi: oddelček Ljubljana, Tivova cesta 7, telefon 21-996, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-532. — Poštni predel št. 29. — Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana št. 60-KB-5-2-367. — Mesečna naročnina 230 din.

Komemoracija ob 5. obletnici smrti Borisa Kidriča

Ljubljana, 10. aprila. — Ob 5. obletnici smrti velikega boreca revolucionarja Borisa Kidriča sta priredila centralni komitej ZKS in glavni odbor SZDL Slovenije v dvorani Slovenske filharmonije komemorativno slovesnost. Komemoracije so se udeležili sekretar Izvršnega komiteja CK ZKS tovariš Miha Marinko, podpredsednica glavnega odbora SZDL tovarišica Vida Tomšičeva, organizacijski sekretar CK ZKS tovariš Ivan Maček, predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tovariš Boris Kraigher, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tovariš Stanek Kavčič, člani Izvršnega komiteja CK ZKS Viktor Avbelj, dr. Jože Potrč in Janez Vipotnik, generalni podpolkovnik JLA Djoka Jovančič, predsednik Akademije znanosti in umetnosti tovariš Josip Vidmar, mnogi člani Centralnega komiteja ZKS in Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, ljudski poslanci ter številni javni, politični in kulturni delavci.

Ljubljancem, ki so napolnili dvorano Slovenske filharmonije in s tem dokazali, da je spomin na pokojnega tovariša Kidriča še vedno svež in svetel, so prisluhnili besedam člana Izvršnega komiteja CK ZKS tovariša Franca Leskoška - Luke, ki je govoril o liku in osebnosti pokojnega revolucionarja. Po njegovem govoru je Slovenska filharmonija priredila koncert, na katerem je predvajala dela Beethovna, Čajkovskega in Marjana Kozhne.

Danes mineva pet let, odkar je umrl naš najboljši tovariš, revolucionar in heroj BORIS KIDRIČ

Spomin na njegovo svetlo lik živi med nami; njegovo veliko revolucionarno delo, ki ga je opravljal s tako veliko ljubeznijo in vztrajnostjo, je rodilo obilne sadove. Tovarišu Borisu ni bilo dano dolgo življenje, toda živel je tako intenzivno in delavno, da je dal nam in naši revoluciji velikanski prispevek. In Boris živi še danes, njegovo delo in zamisli so za vselej vzdane v temelje naše revolucije in socialistične graditve.

Ko se je v mladosti preselil s svojimi starši v Jugoslavijo iz Dunaja, kjer se je bil rodil, se je že kot dijak v Rogaski Slatini takoj spoznal s steklarskimi delavci, z njihovo borbo za boljše življenje in s politično borbo proti jugoslovanski reakciji in se je njihovi borbi priključil. Kot mlad študent jim je razlagal marksizem in jih navduševal za borbo, katere se je tudi sam udeleževal. Leta 1928 je postal član SKOJ. Istega leta je bil sprejet tudi v Komunistično partijo. To je bilo takrat, ko je Partija preživljala najhujše čase, v dobi največjih preganjanj, in v času, ko je policijska reakcija najhujše iztrebljala člane Partije. Vse svoje sile je spojil z borbo delavskega razreda zato, ker je zgodaj začel in razumel, da v tej borbi ne gre samo za izboljšanje bednega položaja delavcev, ampak za dokončno likvidacijo socialnega in nacionalnega zatiranja, za dokončno osvoboditev človeka. Kmalu po začetku šestojanuarske diktature 1929. leta je bil kot osemdesetleten aretiran in obsojen na eno leto zapora, ki ga je prestal v mariborski kaznitski. Po prihodu iz zapora se je še z večjo odločnostjo lotil dela in mnogo pripomogel k upostavitvi in krepitvi naše Partije, ki je bila pod udarci vojaške diktature generala Petra Živkovića in kralja Aleksandra močno prizadeta in razsestana.

Zaradi svojega revolucionarnega dela, svoje sposobnosti in priljubljenosti v Partiji je postal član Pokrajinskega komiteja Komunistične partije Slovenije, v katerem je neumorno delal do leta 1935, ko je moral zaradi neprestanega policijskega preganjanja zapustiti Ljubljano in emigrirati. Svoje delo je nadaljeval tudi v emigraciji in je leta 1935 postal sekretar Centralnega komiteja SKOJ. Zaradi svoje aktivnosti kot sekretar je bil 1936. leta na Dunaju aretiran in eno leto v preiskovalnem zaporu. Ker na Dunaju zaradi stalnega nadzorstva ni mogel ne delati in ne študirati, je odšel v Prago in po nalogu Partije prekinil študij in v najhujših pogojih ilegalnosti delal za Partijo. Ko se je po nalogu Partije preselil v Pariz, je v časih, ki so bili za enotnost naše Partije najhujši, ko je njen organizem razdejala frakcijska borba v vrhovih in ko je pretela nevarnost uničevanja, pomagal tovarišu Titu ustvarjati enotnost Partije in jo usposabljal za hude čase, za borbo proti uničenju naših narodov.

Leta 1939, v dnevi, ko je razsajal po svetu Hitlerjev fašizem in grozil vsem narodom, v dnevi, polnih negotovosti in groženj za našo domovino in naš narod, se je tovariš Boris vrnil iz emigracije, da bi doživel usodo svojega ljudstva in se z nami pripravil na veliko zgodovinsko nalogo, našo Partijo. Takoj po vrnitvi v Jugoslavijo so ga aretirali, vendar ga je moralna reakcija po štirimesečnem preiskovalnem zaporu na procesu oprostiti. Od začetka 1940. je živel pretežno ilegalno in delal na organizaciji Partije in v naraščajočem množnem in antifašističnem gibanju z vso energijo in sposobnostjo. To so bila leta, ko se je nad Evropo dignila grozeča nacionalistična pošast in ko je bilo treba zbrati v boj prav vse napredne in slobodoljubne narodove sile.

Na V. vsedržavni konferenci je KPJ pod Titovim vodstvom začrtala jasne poti boja za množice in proti vojni in fašizmu in talarat je Boris postal član vrhovnega partijskega foruma. V tistih časih je bil neustrašen ustvarjalec pravih vezi komunistov z vsemi naprednimi ljudmi in organizacijami, polagal je temelje kasnejši Osvobodilni fronti.

Takoj po okupaciji Jugoslavije je bil tovariš Boris eden glavnih neposrednih ustanoviteljev in organizatorjev Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Kot sekretar Izvršnega odbora Osvobodilne fronte je bil pri postavljanju Osvobodilne fronte vztrajen, prepričljiv in hraber, pripravljen na vsako žrtev. Boris ni niti za trenutke pomislil na nevarnost, ki mu lahko preti. Vedno je govoril, da mora Partija postaviti čimširše temelje Osvobodilni fronti in da komunistu ne sme biti žal truda za tako mobilizacijsko delo, kjer je vsaj malo upanja na uspeh in da ga ne sme nič odvračati od tega. V veliki meri je njegova zasluga, da se je Komunistična Partija v Sloveniji tako široko povezala z vsemi skupinami, ki so bile količnik pripravljene za boj za narodno osvoboditev in boljše življenje delovnih ljudi. In v tej širini Osvobodilne fronte je bil ključ uspeha narodno-osvobodilnega gibanja na Slovenskem. Toda v svojem boju in življenjskem prepričanju tovariš Boris ni bil opek, ni vedel samo za pravice slovenskega naroda. Z ogromnim znanjem je spajal resnično revolucionarni socialistični internacionalizem, znal najti boju slovenskega naroda zaveznike v jugoslovanskih in drugih narodih in učil, kako je treba s svojim bojem dajati revolucionarno oporo boju drugih narodov. Sovražil je ozki nacionalizem, prav tako kot je goreče ljubil svoj narod in napredek človeštva.

Takšen je bil tovariš Boris. Njegova titanika ustvarjalna sila, njegova neverjetna organizacijska sposobnost je veliko pripomogla, da je Osvobodilna fronta zajela ves slovenski narod, da je slovenski narod v svojih najusodnejših dneh našel samega sebe in se zavestno odločil za novo pot, pot oborožene borbe za svojo osvoboditev in revolucijo. Tak je bil tovariš Boris, ko sta se Centralni komitej in Izvršni odbor Osvobodilne fronte preselila na borbene položaje. Postal je eden prvih voditeljev vstaje slovenskega naroda.

Težko bi na kratko opisali ogromno delo, ki ga je Boris — po partizansko Peter Kalan — opravil sredi in na čelu svojih tovarišev med narodnoosvobodilnim bojem. Na vseh področjih — na idejnim in organizacijskem, v Partiji in Osvobodilni fronti, v vojski, v pripravih za povojno organizacijo oblasti delovnega ljudstva v Jugoslaviji in Sloveniji, je bilo čutili njegovo genialnost in vztrajnost, njegov stalno ustvarjalni duh in kremenito trdnost, njegovo ostro načelnost in tolo tovariško človečnost.

Pravilno je znal ocenjevati kadre in svoje sodelavce, bil je strog, znal je ostro grajati napake in slabosti, toda iz njegove strogosti je dihalo toplota tovarštvo in velika skrb za ljudi; vsakomur je pomagal in svetoval. Bil je skromen, v močnatosti, j aštvu in tovarštvu vsakomur za vzor, nikdar ni bil malo dušen. Vsak sestanek, vsak razgovor z Borisom je pomenil ohranitev, človek je dobil svežega duha, nove energije in ljubezni do Borisa. Nikoli ni hrepenel po priznanju in hvale mu niso nicesar pomenile. In tako je bil pri vseh funkcijah, ki jih je opravljal, z vsem svojim revolucionarnim žarom.

Po osvoboditvi je postal tovariš Boris predsednik prve slovenske vlade. S istim žarom, s kakršnim se je v ilegali in v NOB boril proti razrednemu sovraščiku, proti fašizmu, se je lotil dela za graditev nove socialistične družbe in predusme graditve njenih

(Nadaljevanje na 2. strani)

ČLAN IZVRŠNEGA KOMITEJA CK ZKJ IVAN GOŠNJAK:

»Stopil je v zgodovino naših narodov in se uvrstil med njihove velikane«

BEograd, 10. aprila (Tanjug). Ob petletnici smrti velikega revolucionarja Borisa Kidriča je bila danes v Beogradu v Domu sindikatov komemorativna akademija, ki ji je prisostvoval predsednik republike Josip Broz-Tito s soprogo. Na akademiji so bili tudi soproga velikega pokojnika Zdenka Kidriča, Edvard Kardelj, Aleksandar Ranković, Petar Stambolić, Svetozar Vukmanović, Radojib Colaković, Jovan Veselinov, Djuro Salaj, Koča Popović, Miljalko Todorović, Avdo Humo, Svetislav Stefanović, Veljko Zeković, Pavle Gregorić, Dobrivoje Radosavljević, Krsto Popivoda, Milentije Popović, Miloš Mlinić, Slobodan Penekić, Nikola Minčev, Vladimir Simić, Lidijsa Sentjurc, Mitar Bakić, Jurica Jojkić in drugi. Visoki državni in politični voditelji ter mnogi javni in politični delavci.

O Borisu Kidriču je govoril član Izvršnega komiteja CK ZKJ Ivan Gošnjak, ki je dejal:

»Tovariši Tito, tovariši in tovaršice!

Pet let je že poteklo od 11. aprila leta 1933, ko je za vedno izginil iz naših vrst — Boris Kidrič. Zveza komunistov in naši narodi so ostali brez izredno sposobnega revolucionarnega delavca, gospodarskega voditelja in državnika, talentiranega teoretičnega našega slovenskega gospodarstvenika, socialističnega razvoje, človeka široke kulture, orjaške energije in ustvarjanja. Ugasnilo je tedaj življenje heroja borbe, neustrašnega in nezlomljivega borca, najožjega tovariša in prijatelja, vedno skromnega in do skrajnosti vdanega velikosti stvari revolucionarne borbe delavskega razreda in delovnih ljudi. Naše vrste je zapustil revolucionar, ki se je zastavljal ves, vso svojo mladost in vse svoje kratko življenje brez pridržka za osvoboditev delovnih ljudi iz izkoriščanja za osvoboditev naših narodov iz suženjstva in uničevanja ter za zagraditev gospodarske podlage, svobode in neodvisnosti nove socialistične Jugoslavije.

Vrhovni komandant XVIII. proletarski brigadi

Beograd, 10. apr. Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je poslal vojakom, podoficirjem in oficirjem XVIII. proletarske brigade naslednjo brzojavko:

»Tovariši proletarji! Žal mi je, ker mi delo ne dovoljuje prisostvovati proslavi 15-letnice ustanovitve 1. vojvodinske udarne, sedaj XVIII. proletarske brigade, in vam ob vašem prazniku sporočam po tej poti svoje prisrčne čestitke in tovariške pozdrave.

Uspehi vaše brigade v vojaško-strokovnem, ideološko-političnem in kulturnem vzgojanju starejšine in vojaške sestave, o katerih mi poročate v pismu, so zelo veliki, kar me posebno veseli. Želim vam, da bi v tem oziru še nadalje vztrajno delali in da bi stalno hodili s časom ter svoje prihodnje delavnost uspešno vsklajevali s potrebami moderne in sodobne vojaškega pouka.

Zaradi tega ostaja spomin na Borisa Kidriča še nadalje svež v mislih in srcih vseh naših ljudi. Niti viharji razvoja dogodkov, ki sledijo drug drugemu, niti velika zaposlenost s tako dinamičnim našim razvojem in ogromnimi nalogami, niso v petih letih zmogli zbledeti spomine na lik Borisa Kidriča.

Boris Kidrič ni zrasel samo v našega največjega gospodarstvenika, voditelja, organizatorja in načrtovalca, temveč tudi v največjega našega gospodarstvenika teoretičnega. Kot eden izmed najspodobnejših naših marksističnih mislecev je prinesel marksistično metodo v presojanje gospodarskih problemov. loteval se je teh problemov z resničnega marksističnega in znanstvenega stališa in je s tem ustvarjal znanstveno podlago za vodenje gospodarstva v naši državi. Nanj niso moglo vplivati tuje zločinje v tem smislu, da bi jih slepo uporab-

iljal in prenašal na našo stvarnost, vedno je bil revolucionarni in ustvarjalni marksist. Boris Kidrič ni bil, čeprav je konkretno vodil našo gospodarstvo in dokončal ogromno praktično in organizacijsko delo v tisti dobi, ko je bilo naše go-

most. Tedaj za to delo nismo imeli kakor sedaj številnih institutov in široki krog gospodarskih strokovnjakov, temveč je to delo v glavnem ležalo nt Kidriču. In to delo je bilo potrebno, da bi z znanstveno metodo analizirali vse elemente

EDVARD KARDELJ O BORISU KIDRIČU

Boris Kidrič ni bil samo borec. Bil je tudi ustvarjalec, organizator, mislec, ki je dal neprecenljiv prispevek idejnemu trasiranju naše revolucije, naše socialistične poti. Bil je socialistični internacionalist, ne brezdominski svetovljan. Svojo rodno slovensko grudo, ki je njemu osvoboditvi toliko doprinesel, je imel strastno rad in s to isto ljubeznijo je objel tudi brat, skupnost jugoslovanskih narodov, ker je vedel, da brez te ni niti svobode, niti socializma za te narode. Krepitvi te skupnosti in njeni moči je posvetil svoje sile v vsakem delu, ki ga je opravljal. Toda Boris Kidrič pri tem ni imel v sebi niti senice nacionalizma in nacionalne ozkogrudnosti. Široko srce komuniste in revolucionarja ni poznalo nacionalnih in državnih meja. Ono je bilo za človeka, za delovnega človeka, ne glede na jezik in raso. Boris Kidrič se je gibal v širokih horizontih humanizma in socialističnega internacionalizma, zato je tudi mogel tako mnogo dati jugoslovanski socialistični skupnosti in zato je njegovo delo hkrati dragocen prispevek mednarodnemu socializmu sploh.

(Iz poslovnega govora 1953)

spodarstvo kakor tudi vse drugo v naši državi centraliziramo. nikdar ozki praktičist, nasprotno, odločno se je boril proti praktičizmu. Z majhnim številom svojih sodelavcev je izdeloval in končno izdelal tako konvencionalno in tako kreativno delo, ki je bilo potrebno za razvoj naše države. Njegovo delo je bilo potrebno za razvoj naše države. Njegovo delo je bilo potrebno za razvoj naše države.

darstveno oboje v gospodarstvu ter tako ugotovili perspektive njegovega razvoja. To je bilo potrebno, da bi ne videli samo, kaj se v gospodarstvu dogaja danes, temveč tudi, kaj bo jutri, da ne bi zapadli v praktičizem, iz katerega se ne (Nadaljevanje na 2. strani)

Izmenjava pism

Sovjetski premier Hruščev in predsednik republike Tito sta si izmenjala pismi ob sklepu Vrhovnega sovjeta ZSSR o ustavitvi jedrskih poskusov

BEograd, 10. aprila (Tanjug). Predsednik sveta ministrov ZSSR N. S. Hruščev in predsednik republike Josip Broz Tito sta si izmenjala pismi ob sklepu Vrhovnega sovjeta ZSSR o ustavitvi poskusov s jedrskim orožjem.

V pismu predsedniku republike Tito pravi sovjetski premier Hruščev, da je eno izmed najnujnejših vprašanj v mednarodnih odnosih sedanosti takojšnja prekinitev jedrskih poskusov. Lahko je razumeti globoko zaskrbljenost, ki jo nadaljevanje teh poskusov vzbuja pri vseh slojih prebivalstva. Poleg tega sistematične eksplozije jedrskega orožja v poskusne namene že sedaj v miru škodijo zdravju milijunov prebivalcev raznih držav: »Upoštevaloj vse to, je sovjetska vlada prišla do prepričanja, da ni mogoče več odlagati za ustavitvijo poskusov.« je rečeno dalje v pismu. »Danes z jedrskim orožjem razpolagajo samo tri velesile — ZSSR, ZDA in Velika Britanija — in zato je razmero-

ma lahko doseči sporazum o ustavitvi poskusov z jedrskim orožjem. Če poskuse ne bodo ustavili sedaj, potem bodo čez nekaj časa razpolagale z jedrskim orožjem tudi druge države. V takšnih pogojih pa je sklenitev sporazuma o ustavitvi poskusov seveda bolj zapletena.

Vrhovni sovjet ZSSR je sklenil ustaviti poskuse z vsemi vrstami atomskega in vodikovega orožja, da bi praktično postavil temelj za splošno ustavitve poskusov. »Izvajajoč ta sklep Vrhovnega sovjeta ZSSR — je rečeno v pismu — je sovjetska vlada sklenila, da od 31. marca 1958 enostransko ustavi poskuse z vsemi vrstami atomskega in vodikovega orožja. Sovjetska vlada se je obrnila na vladi ZDA in Velike Britanije s predlogom,

da se pridruži temu koraku sovjetske vlade, in poziva vlado FLRJ, da v interesu vsega človeštva podpre omenjeno pobudo.

V pismu je dalje rečeno, da bo to vprašanje naposled rešeno, če bodo vlade držav, ki zdaj razpolagajo z jedrskim orožjem, podpre ta predlog ZSSR, če pa te vlade ne bodo podpre sovjetskega predloga in če bodo nadaljevale s poskusi, SZ v interesu lastne varnosti ne bo imela drugega zrhoda, kot da se ne čuti vezano z obveznostmi, ki jih je prevzela glede jedrskih poskusov.

Predsednik republike Josip Broz Tito se je zavalil za pismo in poudaril, da je vprašanje prenehanja poskusov z atomskim orožjem velikanskega pomena za človeštvo.

»Vlada FLRJ se globoko zave da nevarnosti, ki jo predstavlja nadaljevanje jedrskih poskusov za prihodnost človeštva — je rečeno dalje v pismu — in je doslej odločno zastopala stališče, da je nujno potrebno prenehati z vsemi poskusi z atomskim orožjem. V tem smislu je delala tudi določene korake, kar je še posebno prišlo do izraza v memorandumu vlade FLRJ pododboru komisije Združenih narodov za razorožitev 10. aprila 1957. leta, kakor tudi v deklaraciji ljudske skupščine FLRJ 18. junija 1957.

Odločitev Vrhovnega sovjeta in vlade ZSSR o enostranski ustavitvi poskusov z jedrskim orožjem pozdravljajo narodi in vlada FLRJ kot izreden prispevek k stvari miru in mednarodnega sporazumevanja. Sovjetska vlada je s tem svojim sklepom v pomanjkanju svojega sporazuma o prenehanju z jedrskimi poskusi naredila važen korak naprej v smeri splošnega sporazumevanja in reševanja tega problema.

Pričakujemo, da bodo tudi druge odgovorne vlade v svetu razumele nevarnost, ki grozi človestvu, če bi nadaljevali poskuse z jedrskim orožjem in da bodo sprejele ukrepe, da se ta nevarnost končno odstrani. V nasprotnem primeru bi nase prevzele nelomno odgovornost.

Na koncu pisma je rečeno, da bo jugoslovanska vlada še nadaljevala z naporji za doseg tega cilja in bo podprla vse pozitivne in konstruktivne pobude, kakor tudi podpirala odločitve Vrhovnega sovjeta ZSSR o enostranski ustavitvi poskusov.

ZASEDANJE NOVE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

LJUBLJANA, 10. apr. Dopoldne se je začelo zasedanje Ljudske skupščine LRS četrtega sklica. Oba zbora sta imela ločeni seji. Sejo republiškega zbora je začel najstarejši poslanec Ivan Regent. Ko je pozdravil poslanece, je izrazil željo, da bi nova skupščina v celoti opravičila zaupanje, ki so ji ga volilci izkazali s svojim glasovanjem na volitvah. Nato je republiški zbor izvolil zapisničarja in verificacijski odbor, nakar so poslanci oddali svoja potrdila o izvolitvi, s čimer je bila seja zaključena. — Prvo sejo novoizvoljenih poslancev v republiški zbor proučevalcev Ljudske skupščine je začel in vodil najstarejši poslanec Ivan Novak. Tudi tu so bile na dnevnem redu volitve zapisničarja in volitve verificacijskega odbora. Potem so poslanci oddali potrdila o izvolitvi, ki jih je pregledal verificacijski odbor takoj po končani prvi seji. — Oba zbora Ljudske skupščine bosta jutri nadaljevala delo.

Podelitev Kidričevih nagrad

Ljubljana, 10. aprila. Ob letošnji peti obletnici smrti velikega borca in revolucionarja Borisa Kidriča je bila danes ob 13. uri v palači Izvršnega sveta slavnostna seja odbora Sklada Borisa Kidriča. Udeležili so se sekretar Centralnega komiteja ZKS Miha Marinko, član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek, član Zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Brečelj, člani republiškega izvršnega sveta, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, sekretar OK ZKS Ljubljana Janez Vipotnik ter drugi najvidnejši predstavniki oblasti, političnih organizacij ter večje število univerzitetnih profesorov in drugih predstavnikov kulturnih in znanstvenih ustanov. Na slovesnosti so bili navzoči tudi nagradjenci Sklada Borisa Kidriča.

Slavnostno sejo je začel predsednik Sklada in podpredsednik izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, ki je med drugim poudaril, da je Sklad v preteklem letu opravil naloge, ki naj v okviru danih možnosti podpirajo uresničevanje tistih ciljev, ki so najtesneje povezani z delovanjem tovariša Borisa Kidriča. Dejal je, da smo lani zaznamo-

vali vidne uspehe v celotnem našem družbenem razvoju in posebej v razvoju socialističnega gospodarstva. Ti uspehi so tesno povezani z delom pokojnega Borisa Kidriča in z jasni- perspektivami, ki jih je začrtal za nadaljnjo graditev socialističnega družbenega reda. Ko je govoril o delu odbora Sklada je tov. Avbelj dejal, da je to potekalo v glavnem po že ustaljenih metodah in izkušnjah iz preteklih let. Število delujočih se je povečalo tako pri neposrednem delu Sklada, kakor tudi pri izvrševanju funkcij Sklada upravnega odbora. Vedno večje je število posameznikov in ustanov, ki prevzemajo naloge, za katere daje sklad pobudo. Tako so vključene v so- delovanje vse važnejše znanstvene, strokovne in pedagoške ustanove, kakor tudi posamezniki. Sklad pospešuje teoretično in praktično delo na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved, ki istočasno po- menijo po svoji vsebini pomoč pri izvajanju sedanjih stvarnih gospodarskih in političnih po- treb.

Lani je bilo iz Sklada izpla- čanih za štipendije 5 milijonov dinarjev, za študij na domačih šolah in v inozemstvu. Med štipendisti je tudi 19 aktivnih udele- žencev iz NOB. Odbor Sklada Borisa Kidriča razpisuje vsako leto nagradne teme, s čimer želi vzpodbuditi posameznike iz vrst naših stro- kovnjakov in znanstvenikov, da bi sistematično obdelali ne-

katera važna družbena in eko- nomsko - politična vprašanja. Sklad je v zadnjih dveh letih finansiral več znanstveno-ra- ziskovalnih del, s čimer je uspeš- no interveniral pri izvajanju določenih znanstvenih del, kate- rih rezultati bodo neposredno koristili našemu gospodarstvu.

Tov. Avbelj je nato dejal, da je odbor Sklada v okviru fi- nančnih možnosti sklenil finan- sirati iz sklada 49 znanstveno-raziskovalnih del, za kar je predvidenih skupaj 62 milijonov dinarjev, medtem ko bodo znan- stveni zavodi od tega letos upo- rabili za izvedbo razpisanih na- log 44 milijonov dinarjev. Pri dodelitvi teh sredstev so upo- števali vsebino oziroma aktual- nost del, ki so jih prijavile po- samezne znanstvene ustanove. Tako postaja ta oblika udeleževanja Sklada ena izmed pomembnih oblik pospeševanja znanstveno raziskovalnega dela ter vsaj delno tudi vselajevalec interesov in konkretnih potreb gospodarskega razvoja in dejav- nosti znanstveno raziskovalnih ustanov v naši republiki. Ob koncu je tov. Avbelj dejal, da se s prispevki, ki jih podeljuje Sklad za pospeševanje znanstve- nega in strokovnega dela, naj- bolj dostojno oddolžujemo veli- kemu borcu za uspešno graditev socialistične družbe tovarišu Borisu Kidriču.

Zatem je prof. ing. Albin Ort- haber poročal o temi »Nekateri novejši izsledki empirične ana- lize narodnega gospodarstva«. Poročevalec je kot štipendist sklada Borisa Kidriča bival ne- kaj časa v Veliki Britaniji.

Član odbora Sklada prof. dr. Doife Vogelšek, ki jih podeljuje Sklad za pospeševanje znanstve- nega in strokovnega dela, naj- bolj dostojno oddolžujemo veli- kemu borcu za uspešno graditev socialistične družbe tovarišu Borisu Kidriču.

in nagrad za tehnične iznajdbe in izpopolnitve iz Sklada Bori- sa Kidriča. Ob koncu je predsednik odo- bra Sklada tov. Viktor Avbelj podelil letošnje Kidričeve na- grade za najboljše izvirna znan- stvena dela, nato pa še za raz- prave o razpisanih temah.

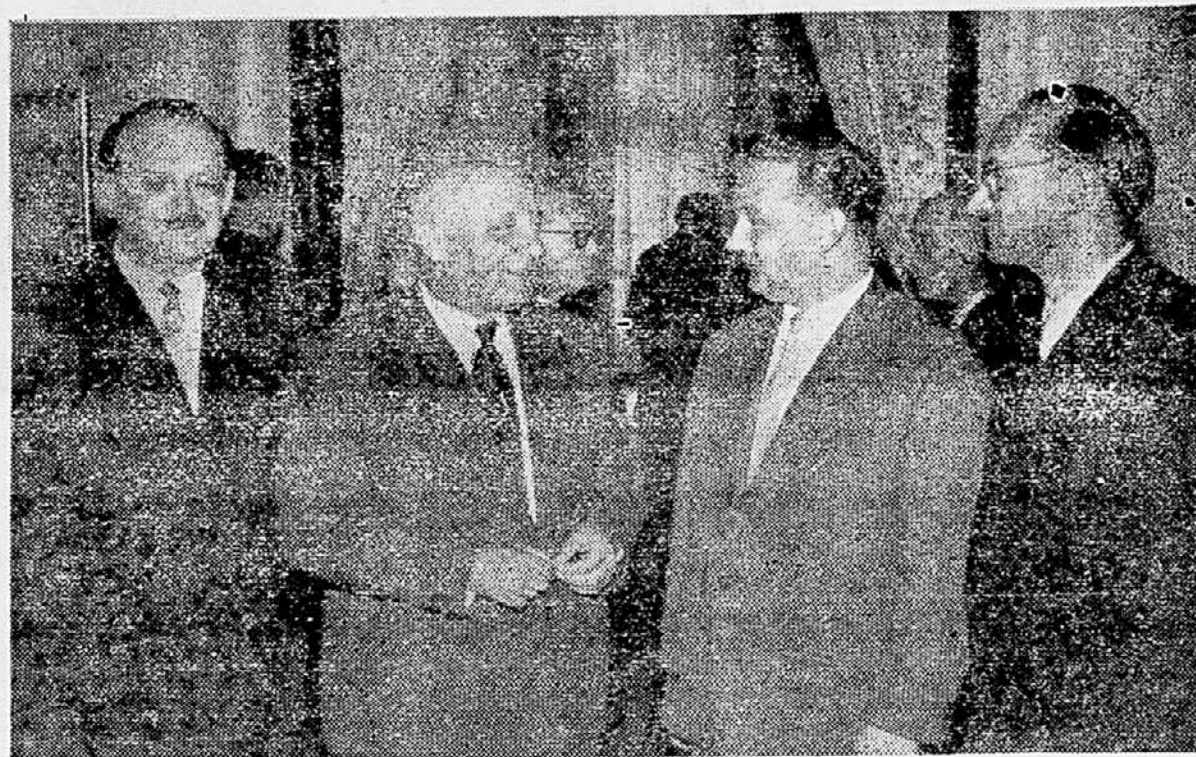
Letošnje Kidričeve nagrade so prejeli:

dr. Bojan Accetto in dr. Ivan Matko za delo »Doprinos k cito- diagnostiki manifestne in latent- ne avitaminoze B₁₂« v skupnem znesku 200.000 din;

prof. dr. Dušan Hadži nagra- do 200.000 din za delo o proble- matiki vodikove vezi, in

dr. Janez Kanoni nagrajo 200.000 din za delo »Dialektika v psihopatologiji in psihiatrični vidiki v kriminologiji«.

Razpis nagradnih tem iz skl- da Borisa Kidriča in razpis šti- pendij iz sklada Borisa Kidriča objavljamo na strani.

Letošnji nagradjenci Sklada Borisa Kidriča

Akademija v Beogradu

(Nadaljevanje s prve strani) bi videla naše gospodarske mož- nosti in perspektive našega na- daljnega razvoja. Boris Kidrič je s tem ustvarjal temelje za razvoj gospodarske znanosti v naši državi, ki je v praksi do- tlej, kar lahko rečemo, sploh ni bilo. Njegova zasluga je v tem, da je naše gospodarstvo in gospodarsko politiko izvelkel iz praktičizma in povzdignil na stopnjo socialistične načelne politike. Del je znanstveno - idejno podlago za likvidiranje praktičizma in dogmatizma v našem gospodarskem življenju. Smelo se je lotil iskanja novih oblik in načinov za vodenje na- šega gospodarstva.

Zlasti sta prišla do izraza njegov ustvarjalni duh in nje- gova močna osebnost pri grad- nji novih poti našega družbeno

-gospodarskega sistema. Čigar podlago predstavlja delavsko upravljanje v gospodarstvu. Bo- ris Kidrič je z majhno skupni- no svojih sodelavcev podnel in pomoči sedel pri izdelovanju novega gospodarskega sistema v zvezi s sprejetjem zakona o delavskem upravljanju gospo- darskih podjetij leta 1950. Na- ša država je s tem dejanjem tudi v upravljanju gospodar- stva zavrgla vse šablone in dogme ter krenila smelo po svoj lastni poti. Te poti še ni nihče preizkusil, potrebno je bilo najti nove originalne ob- like, izdelati ustrezne gospo- darske instrumente in množe- številne predpise, ki bodo ne- posrednim proizvajalcem na- šim delovnim ljudem omogoči- li, da uspešno prevzamejo ustrezne državne funkcije ter

jih vodijo bolje in uspešneje, kakor so to mogla množestvil- na gospodarska ministrstva po svojih velikih centralističnih birokratičnih aparatih. To je bi- lo težko in pionirsko delo. Lik Borisa Kidriča bodo ohranili v trajnem spominu ne samo njegovi tovariši - revolu- cionarji, temveč tudi nove ge- neracije, ki prihajajo. Ta lik, ki je zrastle v delavskem giba- nju in njegovi Komunistični partiji, ki je kipev v socialisti- čni revoluciji in zablestel v pol- ni veličini v socialistični gra- diti; nove Jugoslavije, je stopil

trajno v zgodovino naših nacio- nov in se uvrstil med njihove velike. Sedanja generacija revolucionarjev in graditeljev socializma je lahko ponosna, ker je iz njenih vrst zrastle in se razvil revolucionar in ustvar- jalec takega kova, kakor je bil Boris Kidrič. Po govoru Ivana Gošnjaka je bil izveden umetniški program, in sicer je orkester beograjske filharmonije izvajal »Kestenovo goro«, »Simfonični preludij« Petra Konjevića in »Slavo goro«, simfonično poemo Marjana Ko- zine.

V POZDRAV KONGRESU ZKJ

Otočec, 10. apr. Glavni štab mladinskih delovnih brigad je poslal vsem brigadam na tra- si avtomobilske ceste Ljub- ljana-Zagreb pismo, v kate- rem pravi med drugim:

»Gradišči avtomobilske ce- ste smo še posebno sreči, ker bo VII. kongres ZKJ zase- dan v bližini našega gradiš- čja, v kraju, ki ga bomo s so- dobnim cesto kmalu povezali z drugimi glavnimi središči naše države.

Svoje veselje, vdanost in mladostno navdušenje bomo najbolj izrazili tako, da bo- mo dosegli še boljše rezultate na gradišču in tudi v drugih panogah brigadnega življe- nja.

V tekmovalju bodo razen preseganja norm, upoštevali zlasti kakovost dela, higien- sko-tehnično zaščito pri delu in tudi delovno disciplino. Prav tako bo za izid tekmo- vanja važno, kako bodo ure- dili naselja in organizirali družabno življenje v brigadi. Sploh je opaziti, da posvečajo razen delu precej pozornosti tudi kulturno-prosvetnemu in ideološkemu življenju v bri- gadah.

Vsaka brigada in tudi na- selje imata v svojem delovi- šču posebne pogoje. Zato jim je prepuščena vsa iniciativa, da si najdejo čim boljše ob- like dela pri tekmovalju. Ta- ko bodo seveda tudi dosegli večje uspehe.

Poziv na tekmovalje je z navdušenjem sprejelo vseh 75 brigad. K.

Te dni bo izšla knjiga

BORIS KIDRIČ:
ZBRANO DELO

Prva knjiga obsega član- ke in razprave Borisa Ki- driča do konca leta 1943. Druga knjiga s članki do leta 1946 bo izšla predvi- doma do konca leta. — Knjiga, ki obsega okrog 430 strani, stane 500 di- narjev. Naročila sprejema Cankarjeva založba, Ljub- ljana, Ciril Metodova 5, denar nakažite na tekoči račun št. 60-KB-6-Z-21.

VREME

Stanje 10. aprila: Srednja Evro- pa in severno Sredozemlje sta še vedno v območju hladnega zraka. Iz zahodne Evrope se pomikajo proti jugovzhodu nove frontalne mase.

Napoved za petek: Pretežno ob- lačno vreme, v opoldanskem času so možne kratkotrajne krajevne padavine. Temperature ponoči med -4 in -1, v primorju 5, naj- višje dnevne med 8 in 13 stopinja- mi Celzija.

Do konca tedna bo vreme še na- dalje v glavnem suho in soraz- merno hladno.

Govor Franca Leskoška na žalni svečanosti v Ljubljani

(Nadaljevanje s prve strani) materialnih temeljev. Nezabrisne so sledi nje- govega dela na čelu slovenske vlade v dobi, ko se je organizirala vojna ljudska oblast in obnovljala dežela. Borisova misel se je dvigala nad dnevene težave in v tistih hudih časih je jasnovidno oboroževal Slovenijo in Jugoslavijo v boju z zaostalostjo z znanstve- nimi ustanovami.

Pri organizaciji našega uničenega gospo- darstva je pokazal vse svoje ogromne teore- tske in praktične sposobnosti, zato ga je to- variš Tito poklical na še odgovornejše mesto. Zaupano mu je bilo najtežavnejše delo — organiziranje našega celotnega gospodarstva. Lotil se je dela z vso silo in njegovi sodelavci, ki smo z njim delali, smo videli, kako je pri- delu izgovarjal v strastnem prizadevanju, da bi spravili naše gospodarstvo na socialistični tir.

Tovariš Boris se je pokazal velikega socia- lističnega gospodarstvenika. Leta 1948, ko je zagrozila naši domovini velika nevarnost za naš obstoj, je tovariš Boris v teh hudih dneh za vse jugoslovanske narode še podvojil svoje delo za ohranitev naše gospodarske in poli- tične samostojnosti. Preusmeril je našo gospo- darsko politiko, tako da blokada naše domo- vine ni imela nobenega uspeha za tiste, ki so jo povzročili. Pri tem delu je Boris nosil naj- večjo bremena na svojih ramah. On je izve- del korenit prelom s starim administrativnim načinom upravljanja in razvil širok koncept

ekonomsko-politične preobrazbe. Bil je med pobudniki in nosilci boja proti birokratizmu.

V svojih praktičnih ukrepih in temeljitih teoretičnih pravih je dal delavskemu upravljanju nerazrušne temelje. Lahko re- čemo, da njegovo teoretsko delo na področju gospodarske teorije dobe socialistične gra- ditive in delavskega upravljanja presega meje Jugoslavije in ima mednarodni nomen. Zal nedoklani redakcija njegovih izdanih in neizdanih del za zdaj še onemogoča, da bi bilo to velikansko delo dostopno.

Tovariš Boris bo ostal delavskemu razredu in vsem narodom Jugoslavije v večnem spo- minu. Naši delavci, ki so danes svobodni pro- izvajalci in gospodarji socialistične proizvod- nje, se trdno zavedajo, da je bil tovariš Boris eden glavnih organizatorjev in vzpodbudni- kov tega, kar danes imajo, da je bil tovariš Boris eden glavnih stebrov in pomočnikov tovariša Tita v njegovi politiki socialistične preobrazbe naše države.

Njemu dolguje slovensko ljudstvo veliko zahvalo za vse, kar je ustvaril, kar je opravil ob največji prelomnici našega narodnega življenja. To obdobje je ostalo obeleženo z imenom Borisa Kidriča za večne čase in to je najlepši njegov spomenik, ki si ga je postavil sam.

Slava spominu nesmrtnega Borisa Kidriča.

(Govor Franca Leskoška-Luke na komemorativni slovesnosti ob pe- ti obletnici smrti Borisa Kidriča).

CIRIL KOŠMAC

MOZ, KI NI POZNAL OBUPA

Mož, ki ne prizna obupa, ki se ne sprizani za usodo, ki se spoprime z njo, je res mož v pravem smislu te besede. Zdi se mi, da je to ena poglavitnih lastnosti resničnega revolucio- narja. To je velika lastnost. Toda vara se, kdor misli, da ta lastnost je zadeva velike, večkrat nadčloveške moči, za- kaj obup je zadeva srca, ka- kor je zadeva srca tudi pogum. In prav tako se vara, kdor mi- sli, da takšni ljudje niso de- ležni bridkih preizkušenj in težkih udarcev usode. Vsega so deležni. In še v večji meri, zakaj kdor ne prizna obupa, mora premagati vse bridke preizkušnje in vse udarce usode. To se pravi, biti nenehno v boju in zmagovati.

Mož, takšnega kova, pravi revolucionar, mož, ki se je spoprijel z bridko usodo svo- jega naroda in v tem boju ni nikdar obupal, je bil tudi Bo- ris Kidrič-Peter.

Poznala sva se precej let. Srečavala sva se v Parizu, na Rogu in v Ljubljani. Videl sem ga dobrodušnega in razjasne- nega, veselega in globoko res- nega. Videl pa sem ga tudi v bridki preizkušnji, ob težkem udarcu usode. In prav tisto srečanje se mi je najgloblje vtisnilo v spomin.

Bilo je tistega dne, ko se je smrtno ponesrečil komandant Stane. Vse popoldne sem taval po Črnomlju. Dan je bil siv, nebo oblačno, pokrajina mrtva. Parizani so se prijateno pogovarjali. Hodili so skoraj neopazno. Njihovi obrazi so bili mirni, čeprav so neprestano

prisuškovali, kdaj se bodo ob robovih Bele krajine ogostili sovražni strel.

V poznem mraku me je po- iskal Kidričev kurir.

»Tovariš Peter te išče,« mi je rekel.

»Kje pa je?«

»Na cesti.«

»Na cesti!« sem se nehote glasno začudil, ker sem v mi- slih še videl pred sabo kla- sično nestrpnega Petra. Htel sem za kurirjem in pri tem bliskovito premisljal, zakaj me kliče. »Aha,« sem se domislil, »dal mi bo navodila za Slo- venskega poročevalca. Nemara bo treba pripraviti posebno izdajo.«

Peter je res stal na cesti, toda čudo vseh čudes, prav nič ni bil nestrpen. Bil je ne- navadno miren, tako miren, da sem mu začuden pogledal v obraz. Bil je bled, bled, to- da kljub temu odločen.

»Ali greš z mano, da boš še enkrat videl Staneta?« je vprašal zelo mirno, mehko.

»Grem,« sem priklimal.

Sedla sva v avtomobil. Pe- ter se je takoj pogreznil v molk. Molčal sem zraven nje- ga. Počasi smo zavili čez La- binjo. Iz Črnomlja v Kaniza- rico, kjer je bila bolnišnica, je zelo kratka pot, toda tista vo- žnja je bila zelo dolga. Auto- mobil je brez luči drvel, gola drevesa so hitela mimo, pa vendar se nismo nikamor pre- maknili. Večkrat sem se ozrl na Petra. Sedel je nepremično in nepremično strelal po cesti. ki se je vijugala pred nami. Premisljal sem, ali naj kaj re-

čem in kaj naj rečem, pa ni- sem našel besede.

Napoved se je avtomobil ustavil pred bolnišnico. Peter je stopil čez prag. Stopil sem za njim po ozkem in mračnem hodniku. Pod nizkim stropom je brela slabotna žarnica. Na koncu hodnika je Peter za hip obstal. Nato je z odločno kre- tnjo odprl vrata, toda vstopil je po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

»Pravkar sem jo odli,« je rekel z zamolklim glasom in stegnili roke proti Petru. Na odprtih dlaneh je držal nekaj belega.

Peter je samo pokimal in se takoj odmaknil. Ozrl sem se za njim. Stal je pred starinsko pisalo mizo. Stopil sem bliže. Na mizi je ležalo Stanetovo truplo.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

Ozrl sem se okrog sebe. Pri oknu je stal nekdo v beli ha- lji. Sunkovito se je obrnil. Za- gledal sem vranjebrno brado kiparja Nikolaja Pirnat.

»Ali je bil res tako majhen!« me je prešinilo. Toda te misli me je bilo tako sram, da sem se nehote ozrl v Petra. Poteg- nil je bil tistikov z glave. Dr- žal jo je pred sabo ter jo kr- pil po prstih. Stopil sem za njim v majhno sobo. Tudi tam je pod stropom brela slabotna žarnica. Vse je bilo v neredu, pod je bil nastlan s papirjem in cunjami.

V njej je bilo še nekaj, nekaj prav tako pristnega, prav tako momega: jeza in upor zoper usodo, ki mu je pobrala ko- mandanta, ki mu je pobrala brata v orožju, v tistih časih pač najbližjega, najdražjega sorodnika.

Niko Pirnat je previdno ok- ložil posmrtno masko na okno. Zvil si je cigareto. Nato je se- gel v žep po prižgalnik, toda preden je kresnil, se je ozrl v Petra — in obstal je s pri- žgalnikom v dvignjeni roki.

Nemara je minila še minu- ta, preden se je Peter zganil. Stegnul je roko in začel prav narahlo obrirati drobce bele sa- dre s Stanetovih las.

Niko je hitro priskočil.

»Takoj bomo izprali,« je re- kel opravičujoče.

Peter je pokimal in se obr- nil. Na pragu se je še enkrat ozrl, nato je tiho zaprl vrata za sabo.

Molče sem šel za njim po hodniku. Sedla sva v avtomo- bil. Peter se je pogreznil v molk. Nepremično je sedel in strelal naprej po cesti, ki se je vijugala pred avtomobilom. Pogledal sem mu v obraz. Še je bila na njem bridkost in z bridkostjo jeza in upor. Zdal nisem več premisljal, kaj naj rečem, zdaj sem vedel, da je treba molčati, ker ga ne smem motiti v njegovem težkem bo- ju, zakaj spoprijel se je z udarcem usode, ki ga je treba premagati.

Pripeljala sva se v Črno- melj.

»Tukaj sva,« je rekel mirno. Izstopil sem in obstal sredi ceste. Čutil sem, da bi moral nekaj reči, a ker nisem našel druge besede, sem rekel:

»Hvala.«

»Tudi tebi,« je tiho odvrnil. »Pa nikar ne nozabi.«

Zaprl je vrata in se odpe- ljal. Obstal sem sredi ceste in gledal za črnim avtomobilom, ki je počasi izginil med temni- mi hišami sredi temne noči. Ozrl sem se v nebo, ki je bilo nastlano z raztrganimi, sta- rinskimi sivimi oblaki, kakršni so na obledelih starih slikah. Med oblaki je nepremično sa- meval zakriviljeni krajec. Vse je bilo tiho, vse se je pogre- znilo v živo novembrsko tišino. Pri srcu mi je bilo tesno, ža- lostno in bridko, a hkrati ne- kam čudno slovesno. Zdelo se mi je, da nisem več v današ- njem času, temveč da se je odprla pred mano knjiga zgo- dovine in da živim v davno minuli dobi, v dobi slavnih bo-jev in velikih ljudi, ki niso priznali obupa in so zato za- gali.

(Objavljeno v Tovarišu L. 1953)

(IZ govora Borisa Kidriča na VI. kongresu KPJ 5. novem- bra 1952.)

Boris Kidrič in Stane Rozman

Neuspelo posredovanje

Vse kaže, da so imeli prav tisti, ki so že od vsega začetka izražali dvome o uspehu anglo-ameriškega posredovanja v francosko-tuniziskem sporu. ZDA in Velika Britanija sta ponudili svoje posredovanje, da bi se izognili debati v Varnostnem svetu o tuniziskih pritožbi zaradi francoskega bombardiranja Sakijet Sidi Jusufa in tako imenovani francoski protipritožbi zaradi pomoči Tunizije alžirskim upornikom. Ameriški državni podsekretar Murphy in njegov britanski kolega Harold Bealey, ki sta prevzela posredovanje, sta se znešila pred zelo težavo: nalogo: najti bi morala možnost za zblizanje dveh popolnoma nasprotnih stališč in rešiti spor v »krogu družine«, ki jo razjedajo kočljiva nasprotja, kar zadeva Severno Afriko.

Tuniziska vlada je zahtevala umik vseh francoskih čet iz Tunizije, mednarodno nadzorstvo ob evakuaciji, povrnitev škode žrtvam Sakijet Sidi Jusufa in hkrati začetek razprave o možnosti prenehanja alžirske vojne. Francoska vlada pa je nasprotno zahtevala mednarodno nadzorstvo vzdolž tuniziskozahodnih meja, preklic prepovedi gibanja francoskih čet po tuniziskem ozemlju in začetek razgovorov o pristanišču Bizerti.

Anglo-ameriško posredovanje pa se je zataknilo po krivdi Francije prav ob mednarodnem nadzorstvu na tuniziskozahodnih mejah. Francoska vlada vztraja, da bi moral Tunis pred začetkom direktnih pogajanj o umiku francoskih čet privoliti v mednarodno nadzorstvo nad tuniziskozahodnimi mejami. Že pred dnevi je med drugim o tem upravljanju napisal »Al amal«, glasilo Neodesturja: »Odvod bi bilo poudarjati, da je na taki osnovi nemogoče doseči sporazum, in nepotrebno je ponarjavljati, da Tunizija ni pripravljena žrtvovati niti sebe niti narod, s katerim ga veže tisoče let.«

Podobno je odgovoril posredovalec tudi predsednik Burgiba, ki pa je predlagal, naj bi mednarodni forum razpravljal o bistvu alžirskega uprašanja in naj bi skušal najti mirljivo rešitev.

Stališča in zahteve Tunisa kažejo, da se ta zaveda, kje tiči osnovna nevarnost za mir in da je nereseno alžirsko upravljanje pravo bistvo in izvor sedanje napetosti med Parizom in bivšim francoskim protektoratom v Severni Afriki. Četudi bi se Murphys in Bealey posrečilo na sedanji stopnji posredovanja vsaj delen uspeh, bi bila to le začasna rešitev, dokler ne bi bil rešen alžirski spor.

Francoska vlada vsaj doslej ni sprejela še nobene možnosti, ki sta jih predlagala posredovalci; te predloge so ocenili francoski politični krogi kot »neravne in nesprejemljive« za francosko vlado. Gaillardova vlada je pod takim pritiskom desnice, da je v sedanjem položaju malo verjetnosti za kakršenkoli kompromis s Tunisom. Francoska desnica je že doslej pokazala, da bo podpirala sedanjo vlado le v toliko, kolikor bo ta vodila politiko »strde roke« do Alžirije in Tunizije.

Ce bi Gaillardova vlada le privolila v kompromis z Burgibo, bi vsaj po sedanjih znamenjih sodeč, desnica zrušila vlado, ne oziroma na posledice. Zaplenba tuniziske diplomatske pošte v Nici kaže na prizadevanje po zaostrovanju; v tuniziskih krogih menijo, da so to uprizarili kot izgovor, da bi lahko odklonili vsak kompromis v zvezi z angloameriško misijo dobrih uslug za rešitev tunizisko-francoskega spora.

Zaradi neuspeha anglo-ameriškega posredovanja sta prišla Washington in London ponovno v neugoden položaj. V primeru, da bi to upravljanje ponovno prišlo pred mednarodni forum, bi se morali obe državi opredeliti za eno ali za drugo stran, čemur sta se hoteli prav s tem posredovanjem izogniti. S. L.

Se pet let sekretar OZN

New York, 10. apr. (AFP) Združenje dopisnikov pet OZN je ob začetku drugega mandata generalnega sekretarja OZN Hammarskjöld priredilo kosilo, ki se ga je udeležilo mnogo dopisnikov iz raznih držav. Ob isti priložnosti je newyorški župan danes priredil slovesno kosilo, na katerega je povabljen veliki gostov.

Druga mandatna doba generalnega sekretarja se uradno začne 10. aprila in bo trajala pet let.

Boj za zadnje mesto

(Od našega stalnega dopisnika)

RIM, 10. apr. (po telefonu). Zaradi nasičenega predvolilnega ozračja ostaja malo prostora za drobne rimske zanimivosti, kot je na primer ta, da je Mr. Ante Pavelić-Smith, nedolžen ameriški državljani, na vrst na nos »pobegnili« iz Rima, kjer se je naveličal pojasnjevati reporterjem, da ni vojni zločinec in »ex poglavnik«.

Danes je namreč zadnji dan za vložitve kandidatnih list in »polževa borba« se bo zaključila ob osmih zvečer, ko bo na pristojnem uradu vložen poslednja lista. Medtem ko so prvi dan vsi stremeli za tem, kdo bo prvi registriral svojo listo, bo danes »zmagovalec« tisti, ki bo zadnji. Ne gre morda za otročarijo, kajti »zmag« prvega in zadnjega dne prinaša praktična korist. Veliko lažje je namreč dopovedati nezanimivost kandidata, ki neukemu volivcu, naj volj stranko, katere simbol je na prvem ali na zadnjem mestu liste, ali recimo v desnem ali levem vogalu... Zato je nekako razumljivo, če so prvi dan vlaganja list pripadniki nekaterih strank že noč poprej zastražili »vse možne vhođe« — celo kanale in dimnike — v zgradbi urada, ki je registriral spiske kandidatov za Montecitorio in palačo Madama in da se bo dimka« kdo bo prvi, ponekod spremenila v pretop. Nočjo bo ta živčna napetost pustila in začela se bo faza intenzivnih predvolilnih zbivanja.

Ob tokratnih volitvah so se vse stranke znašle v večjih ali manjših težavah, ki jih pred petimi leti zaradi bolj zaostrenega mednarodnega položaja ni bilo toliko občutiti. Največ težav je imela seveda krščanska demokracija, »nadrazredna« organizacija, ki je v bistvu konfederacija različnih strank, povezanih med seboj samo s katoliško ideologijo.

Zadnji izraz takega stanja je večno omahovanje »ali na desno ali na levo«, temu primerno volilni program, ki veliko govori in nič določnega ne pove, najbolj nenaravna kohezija s socialnimi demokrati, ki so na svoj program zapisali tudi podpravljanje težke industrije, ter z liberali, ki so za antistatalizem in za italijansko verzijo Taft-Hartleyevega zakona proti stavkam, ter končno nejasno in kritično stanje v katoliških sindikatih, ki je dobilo v zadevi »Rapelli« svoj poseben poudarek.

ZADEVA RAPELLI

Kot je znano se je demokratski sindikalni prvak Rapelli izrekel za novo Arrighi-

nost vseh treh sindikatov in podpisala ločene delovne pogodbe v tovarni Piaggio, bi se utegnili kdo vprašati, »Morda zato, da si v Piemontu ne bi odvajala delavcev, ker je na delu krščanska demokratske liste element visokih industrijskih krogov, sedanjim zunanji ministrom Giuseppe Pellu,« bo marsikdo odgovoril. Torej spet začarani krog, v katerem se vrtili najrazličnejši interesi, sestavljeni in le s rešitvijo amalgamom skupaj zlepljeni orlejak, ki se imenuje krščanska demokracija. V takem obdobju si je seveda težavno zamisljati jasno perspektivo katoliških sindikatov, toliko bolj, ker ideološka doktrina, ki ji pripadajo, dosledno zamenjuje »socialno pravičnost« s »krščansko usmiljenostjo«.

Miran Šuštar

Presenečenje iz Düsseldorfa

(Od našega stalnega dopisnika)

BONN, 10. apr. (po telefonu). Tukajšnja javnost že dolgo ni bila tako enotna v ocenjevanju nekega zunanje-političnega dogodka, kakor se je to zgodilo v primeru sovjetsko-zahodnonemškega sporazuma. Tako vlada kot opozicija sta pozdravili podpis trgovskega sporazuma v moskovski palači Spiridonovi, kakor tudi deklaracijo o repatriaciji Nemcev. Enotni sta tudi v oceni, da je sklenitev sporazuma pomemben prispevek v popuščanju.

V socialdemokratskih krogih posebno poudarjajo, da sporazum kaže, kako je za vztrajnostjo in potrpežljivostjo mogoče priti do sporazuma s Sovjetsko zvezo. Gospodarski sporazum je pri vseh odmevih in komentarjih prišel na drugo mesto, čeprav je zelo pomemben. Za Zahodno Nemčijo je osnovnega pomena rezultat, dosežen glede repatriacije nekaj tisoč nemških državljanov, ki so se v Sovjetsko zvezo. To so ljudje, ki so imeli na dan nemškega napada na Sovjetsko zvezo nemško državljanstvo. Med pogajanj, ki so bila večkrat prekinjena, je prav ta nemška zahteva povzročila največ težav in je v začetku nalotela na odločno sovjetsko odklonitev.

Ze nekaj dni po začetku razgovorov julija lani so bila pogajanja prekinjena prav zaradi tega vprašanja in tudi kasneje je bilo to vprašanje kamen spotike. Tako je sedanji sporazum res mogoče oceniti kot sovjetsko pripravljenost prispevati k ustvarjanju oziroma popuščanju mednarodne napetosti in ustvarjanju pogojev za nadaljnje sodelovanje z zahodnimi državami. Tako kot je kancelar Adenauer leta 1955 povezal svoj obisk v Moskvi in normalizacijo odnosov s Sovjetsko zvezo z vrnitvijo ujetnikov iz Sovjetske zveze, tako je bila sedaj likvidacija tega vprašanja pogoj za vprašanje gospodarskega sodelovanja, čeprav je za Zahodno Nemčijo v sedanjem gospodarskem položaju zelo pomembno, da si zagotovijo tržišča v državah na vzhodu Evrope.

Tu poudarjajo, da je to poseben uspeh Adenauerjeve vlade. Trgovinski sporazum nudi široke možnosti razvoja zunanje trgovine v prihodnjih treh letih, tako da bo leta 1960 blagovna izmenjava dosegla vrednost 1 milijarde 260 milijonov mark, kar je dvojna vrednost blagovne izmenjave v preteklem letu.

Sovjetska zveza bo uvažala stroje in opremo za ribištvo, težko in kemično industrijo, kakor tudi ladje za ribolov in predelovanje rib, medtem ko bo Zahodna Nemčija iz Sovjetske zveze dobivala les, celulozo, nafto, pšenico, premog, razne rude, stroje in opremo.

ODLOČITEV OB ZORI

Medtem ko so šli porušili kovinarni v torek kasno spet v pripravljanju, da se bo naslednje

jutro začela stavka, so se v Düsseldorfu še pozno v noč nadaljevala pogajanja. Zastopniki sindikatov in delodajalcev so ob posredovanju zastopnika pokrajinske vlade v ostri diskusiji skušali braniti vsak svoja stališča. Do enih pomoči se stališča še niso zblizala in do zaključne stavke je bilo samo še pet ur. Tedaj so člani velike tarifne komisije sindikatov po 12-urni diskusiji začeli glasovati o najmojnejših predlogih delodajalcev, po katerih bi se medse zvišale na 10 odstotkov odnosi 8 pšenigov pri akordu, medtem ko bi bile druge zahteve, zlasti vprašanje znižanja delovnega urnika na 44 ur tedensko, izpolnjene šele prihodnje leto. Nove mazde bi bile izplačane retroaktivno od 1. februarja letos.

Predstavniki sindikata kovi-

narjev so šele ob dveh zjutraj s 65 proti 30 glasovi sprejeli ta predlog. S tem je bila stavka za sedaj odložena. Zadnje besede pa bodo morali izreči delavci sami, ki so v veliki večini glasovali za stavko. Jutri bodo ponovno povedali, če sprejema sklep svojih sindikalnih predstavnikov ali pa ostanejo pri prejšnji zahtevi, da se stavka.

Vso noč in tudi v zgodnjih jutranjih urah so posebne skupne porušilski podjetji in sindikatov obveščali delavce v porušilskih mestih o odločitvi stavke, da bi lahko pravočasno odšli na delo. Nekatere delavce so zjutraj s posebnimi avtomobili dovažali v podjetja, kar ni bilo ni menil, da bo pomoči prišlo do spremembe sklepa o stavki. Zahodna Nemčija je bila šele zjutraj o tem obveščena, ko je bil v tradicijskih vesteh objavljen sklep Düsseldorfa. Časopis pa niso utegnili objaviti te novice.

V Bonnu se je vsem odvalil kamen od srca, predvsem pa funkcionarjem v ministru za gospodarstvo, ker bi imela stav-

ka hude posledice za vsa področja nemškega gospodarstva. Tu prevladuje prepričanje, da bodo delavci pri glasovanju podprli kompromisni sporazum in da bodo porušilski plavalci še nadalje oskrbovali s surovinami druga nemška podjetja. Vsaj do sedaj, kajti težnje, ki so v zadnjih mesecih značilne za nemško gospodarstvo, ne izključujejo možnosti, da ne bi v bližnji prihodnosti izbruhnila podobna gibanja v nemški industriji, kjer delavci skušajo vzpostaviti ravnotežje med svojimi prejemki in zmerom hujšo draginjo. Novo spodbudo za take zahteve bi lahko v kratkem nudila razprava v parlamentu o izdatkih za oborožitev. Tedaj bodo, zahodnonemški davkoplačevalci dobili tudi matematično točno pojasnilo, kam odteka vsota, ki jih odvržejo od predjemkov potrošništva. Ti podatki pa bodo za povprečnega zahodnonemškega državljanca res neprijetno presenečenje, psihološki udarec, ki bi lahko povečal nezadovoljstvo, ki je nastalo ob zvišanju cen. D. Zelmanović

Krvava generalka v Havani

Spopadi med vladnimi četami in uporniki v glavnem mestu Kube — Policija strelja osumljene pristaše Fidela Castra

HAVANA, 10. apr. (AFP-AP). V glavnem mestu Kube, Havani, so bili večerj hudi boji med vladnimi policijskimi enotami in vojsko ter uporniki, ki jih vodi Fidel Castro. — Računajo, da je bilo v teh bojih ubitih okrog 30 upornikov.

Uporniki so zavzeli radijsko postajo in takoj razglasili začetek splošne stavke, ki naj bi bila uvod v nasilno odstavitev režima. Vladne čete so kasneje izgnale upornike iz radijske postaje ter kasno zvečer sporočili, da imajo nadzorstvo nad položajem v Havani, vendar pa se bo boj po tem sporočilu še nadaljeval. Uporniki so na več mestih prerezali telefonske in električne kable, tako da je velik del Havane ostal brez elektrike. V središču mesta je bilo slišati nekaj eksplozij. Vse policijske postaje in položaji vladnih enot so bili zabarikadirani in zaščiteni z vrečami peska. Pred predsedniško palačo so okrepili stražo, ker so uporniki v neposredni bližini izvedli nekaj napadov.

Močno oborožena policija je podila iz skrivališč ljudi, za katere so sumili, da so uporniki, in jih s puškami pobijala. Razbesnela policija je streljala na vsakogar, kogar je sumila, da je upornik. Agenti vojaške obveščevalne službe vdajajo v hiše, kjer mislijo, da se skrivajo uporniki. Iščajo tudi skladišča orožja. V predmestju Havane so odkrili neko tako skladišče, kjer so našli streljivo, revolverje, puške in bombe. Uporniki pa so napadli neko vladno skladišče orožja, vendar je bil napad menda odbit.

Dva upornika sta padla, ko sta, kakor kaže, skušala ubiti finančnega ministra Causeja. V revolucionarnem gibanju Fidela Castra pravijo, da je bil večerjajši upor samo »generalna« in da bodo v krat-

kem napravili nov poskus, da bi Batista nasilno vrgli z oblasti.

Kubanska policija, ki se ji je posrečilo obvladati akcijo upornikov Fidela Castra proti vladi generala Batista, je danes nadaljevala s preiskavami po glavnem mestu in zunaj. Povsod išče pristaše uporniškega gibanja.

Po novicah, ki so prišle iz provinc, so Castrovi uporniki večerj hkrati napadli v petih kubanskih pokrajinah, ki skupaj s pokrajino Oriente, ki je praktično pod nadzorstvom upornikov, sestavljajo republiko Kubo.

Uradno so sporočili, da je bilo med uporniki 40 ubitih. Generalna stavka v Havani, ki so jo razglasili uporniki, se je izjalovila. To sklepajo po tem, ker banke in trgovine v glavnem mestu normalno obratujejo.

V Havani so uporniki skušali zavzeti radijske postaje in uničiti električne in plinske naprave. Vozili so se po mestu z avtomobili in skušali tako zmeti promet.

Nemiri na Cipru

Nikozija, 10. apr. (AFP) Na vsem otoku Cipru je danes emodnevna stavka v znamenju protesta proti zadrževanju političnih jetnikov v zaporu brez obsodbe. V Nikoziji so bile danes zaprte vse trgovine, ceste pa brez prometa. Po njih so patrolirali samo britanski varnostni organi.

Hkrati pa je v osrednjem zaporu v Nikoziji izbruhnil upor političnih jetnikov. Jetniki so vdrli iz svojih celic, splezali na streho velike jetniške trdnjave ter se niso hoteli vrniti v svoje celice. Na strehi trdnjave so vzklicali gibanju za priključitev Cipra h Grčiji. Meščani Nikozije so se zbrali okrog zaporov ter prepevali rodoljubne pesmi.

Nemiri so izbruhli tudi v taborišču grških jetnikov, ki je oddaljeno 16 kilometrov zahodno od Nikozije. Po nekaterih poročilih je taborišče

v plamenih. Ljudje, ki so šli mimo taborišča, pravijo, da so videli ogenj in slišali jetnike, ki so vzklicali EOKI in njenemu voditelju Diogenisu.

Trojni razgovori v Pragi

Praga, 10. apr. (Tanjug) V Pragi so se danes začeli trojni razgovori zunanjih ministrov Poljske, ČSR in Nemške demokratske republike, Češkoslovaške zastopa zunanji minister Vaclav David, DR Nemčijo zunanji minister Lothar Bolz, Poljsko pa vršilec dolžnosti zunanjega ministra Marjan Naszkowski, ker je zunanji minister Rapacki zbolel. Pri sminotnem prvem sestanku so zunanji ministri treh držav izdelali dnevni red konferencie. Na nemškem zborovanju v Pragi je sekretar CK KP Češke Hendrich smotil izjaviti, da bodo ministri med razgovori zavzeli stališče do atomskega in raketnega oboroževanja Zahodne Nemčije. Razgovorjali pa se bodo tudi o možnostih za izvedbo načrta Raptkega o brezatomskem pasu v Srednji Evropi ter drugih mednarodnih vprašanjih, ki posebno zanimajo tri države. Pričakujejo, da bodo trojni razgovori končani v soboto s podpisom skupnega sporočila.

Razgovori so bili koristni

Sovjetska partijska in državna delegacija se je po osemdnevnem obisku na Madžarskem vrnila v Moskvo

MOSKVA, 10. apr. (Tanjug). Sovjetska partijsko-vladna delegacija, ki je na čelu s prvim sekretarjem CK KP SZ in predsednikom vlade Hruščevim, se je danes popoldne vrnila v Moskvo. Ne letališču so delegacijo sprejeli prebivalci Moskve, visoki državniki, partijski funkcionarji in diplomatski predstavniki.

Ob vrnitvi delegacije je bil v palači športov miting. Prvi sekretar Hruščev je v svojem govoru poudaril, da je bila sovjetska delegacija na Madžarskem dobro sprejeta. Dejal je, tudi, da se je ugled madžarske partije dvignil. O oktobrskih dogodkih je Hruščev dejal, da so bili Rakosi, Losonczy in Gbre krivi tega, kar se je zgodilo, ker so dezorganizirali Partijo in delavski razred. Poudaril pa je zasluge sedanjega predsednika madžarske vlade Madarja in sekretarja Partije Kadarja.

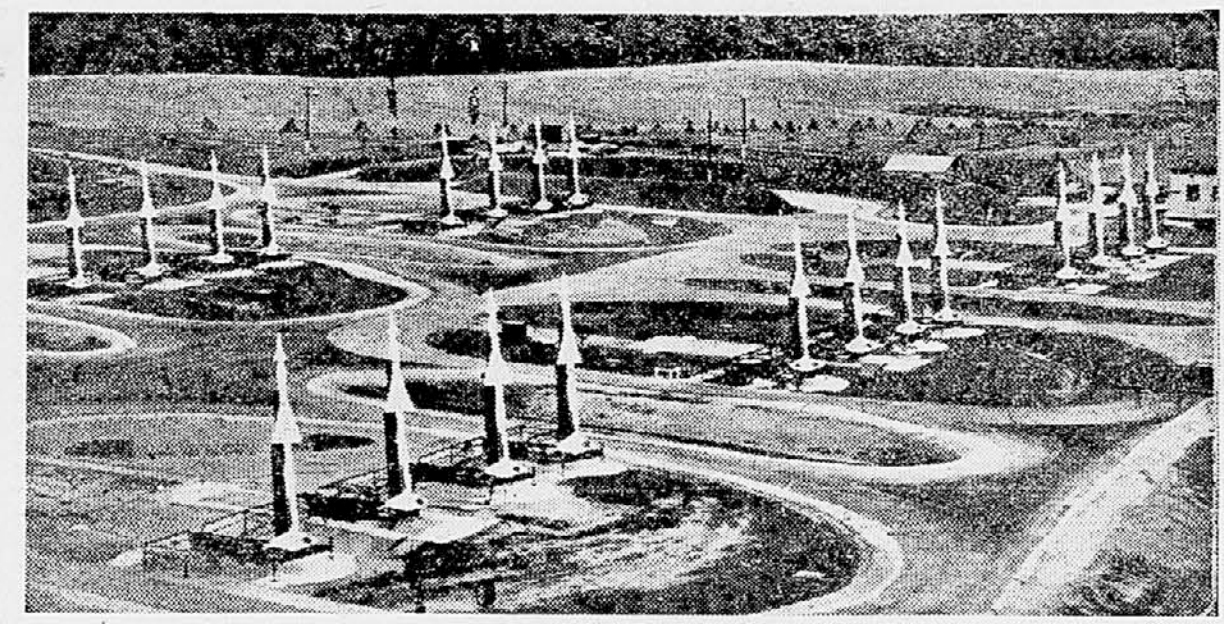
Hruščev je tudi govoril o odmevih v svetu na sovjetski sklep o ustavitvi poskusov z je drskim orožjem in dejal, da je Sovjetska zveza za nadzorstvo.

Nato je poudaril, da je Sovjetska zveza za načelo medsebojnega spoštovanja in se izrazil proti poletom letal nad tujimi ozemliji. Dejal je, da je SZ za razgovore in da se bo pri teh razgovorih naslonila na svoje politične in gospodarske činitele. Vojna bi po njegovih besedah prinesla samo opustošenje eni in drugi strani.

Sovjetska državna-partijska delegacija je bila na Madžarskem osem dni. Na budimpeštanskem letališču so se davi poslovili od nje predsednik predsedništva sveta Istvan Dobbi, prvi sekretar madžarske socialistične partije Janos Kadar, premier Münich, člani madžarske vlade in CK madžarske par-

Izšel je romor
P. Vialar:
»MORSKA ROŽA«
Lepo trdovezana
390 dln
v vseh knjigarnah

na četrtrek

Sodobna protiletalska obramba. Na sliki vidimo dve bateriji protiletalskih izstrelkov (zemlja-zrak) tipa »Nike« (štrije izstrelki v drugi vrsti so izven slike, levo). Ta baterija je razmeščena v Lortonu v zvezni državi Virginiji, ZDA. Doseg teh izstrelkov je 40 km. Izstrelki tipa »Nike-Ajax« je bil prvi nadzvojni protiletalski izstrelak za prestrežanje in uničevanje sovražnih raket ali letal. Novi tip »Nike-Hercules« bo imel trikrat večji obseg in atomski naboj. Torej po olimpijskem gestu: Citius, altius, fortius (hitreje, višje in močnejše), da gre v tem primeru za uničevanje in ne za športne vrline.

Dve stoletji

mariborske
klasične
gimnazije

Marsikaj v Mariboru, kar se mi je zdelo v mladosti neznan-
sko veliko, se mi zdi ob sedanjih
srečanjih veliko manjše; si-
vrovesna veža z dorskimi ste-
bri klasične gimnazije pa me
je napnila z istim plašnim
spostovanjem, skakršnim sem
nekoč stopal vanjo kot dijak.
Od vseh skupnosti morda čis-
čestvo šole ostaja najmočnej-
še — saj vsi, ki hodijo v neko
šolo, vselej — taki, kakršni so,
dobri ali slabi — ostajajo njen
del, z vsemi šolskimi urami,
profesorji in stopnišči in dorskimi
stebri plahega spostovanja
v njej.

V hipu sem na stopnišču
spominov srečal z mnogimi
sošolci, ki so danes raztreseni
vsepočasno ali jih že ni več
pa z našim prvim razredni-
kom, pokojnim profesorjem
Bračunom, ki je kljub mi-
matiki pisal zgodbe o šol-
nah in snah pa profesorjem
Sušnikom, ki nas je ne pred-
meta, ampak ljubezni do slo-
vensčine učil; in ko sem se v
pisarni pogovarjal s sedanjim
ravnateljem Jožetom Košar-
jem, sem gledal v njem še ved-
no bolj mladega suplenta, ki
nam je nekoč z dosledno pre-
ciznostjo razlagal latinskega
Ovida.

V beležnico sem si pa zapi-
sal, da slavi mariborska kla-
sična gimnazija letos 200-let-
nico. V začetku septembra bo-
do zato imeli širšo proslavo,
na katero bodo povabili vse
bivše dijake in profesorje, ter
izdali jubilejni zbornik.

Leta 1758 so pisali, ko je bi-
la ustanovljena v takratnem

manka tja do mladih napred-
nih političnih aktivistov zad-
nje predvojnne generacije. Tu-
di Bojan Ilich, pol revolucionar,
pol sanjavi poet, je bil
med njimi, pa tudi med tisti-
mi, ki so jih hitlerjanci ob
okupaciji pobili za visokimi
jetniškimi zidovi.

Spominjam se, kako smo od-
govarjali na hitlerjanska nem-
škotarska izzivanja, kako smo
zadnje leto pred izbruhom voj-
ne po razredih podpisovali
mladinsko spomenico, v kateri
so vsi dijaki, ne glede na po-
litično prepričanje, izjav-
ljali, da se združujejo v borbi
proti grozečemu nacizmu. In
vendar — kljub ostri borbi v
tej sivi hiši nikoli ni bilo so-
vinizma.

Ravnatelj Košar mi je kot
zanimivost pokazal nemško pi-
san listič, ki ga še zdaj izda-
jajo v Grazu nekdanji matu-
ranti mehanega slovensko-
nemščinskega razreda iz leta 1913
in ga redno pošiljajo tudi se-
danjemu šolskemu vodstvu v
Mariboru. Pri tem je značilno
ne le to, da objavljajo mari-
borske prispevke o sedanjih
razmerah na gimnaziji, da so
objavili v prevodu Lili Novy-
jeve nekatere slovenske pesmi,
zlasti sošolca Glaserja, ampak
da poleg rednega slovenskega
naslova šole na ovitku svoje
publikacije tu in tam natis-
njeno tudi kak slovenski sta-
vek, n. pr. geslo nekdanjega
dogoletnega markantnega ra-
vnatelja dr. Josipa Tomiška:
»Za sebe nič, za narod vse!«
Ob koncu je pogovor začel
še na sedanje delo v šoli. Učni

predavanja in svojevrstna tek-
movanja v znanju. Tradicija
kulturnega in literarnega dela
se nadaljuje tudi zdaj. Mla-
dinsko kulturno-umetniško
društvo gimnazijcev »Ivan
Cankar« vsako leto uprizaro v
gledališču po eno klasično
dramsko delo. V preteklih letih
so imeli že predstave So-
foklejeve »Antigone« in Eur-
ipidove »Hippolite« in »Bratske-
ga spora«, za letos pa priprav-
ljajo v »ožji Jara Dolarija,
prav tako nekdanjega dijaka
gimnazije, Evrinidovo dramo
»Alceste«. Z izkupičkom pred-
stav si zlasti osmošolci pogaj-
ajo pri izletih: bili so že v
Atenah, v Rimu, v Parizu.

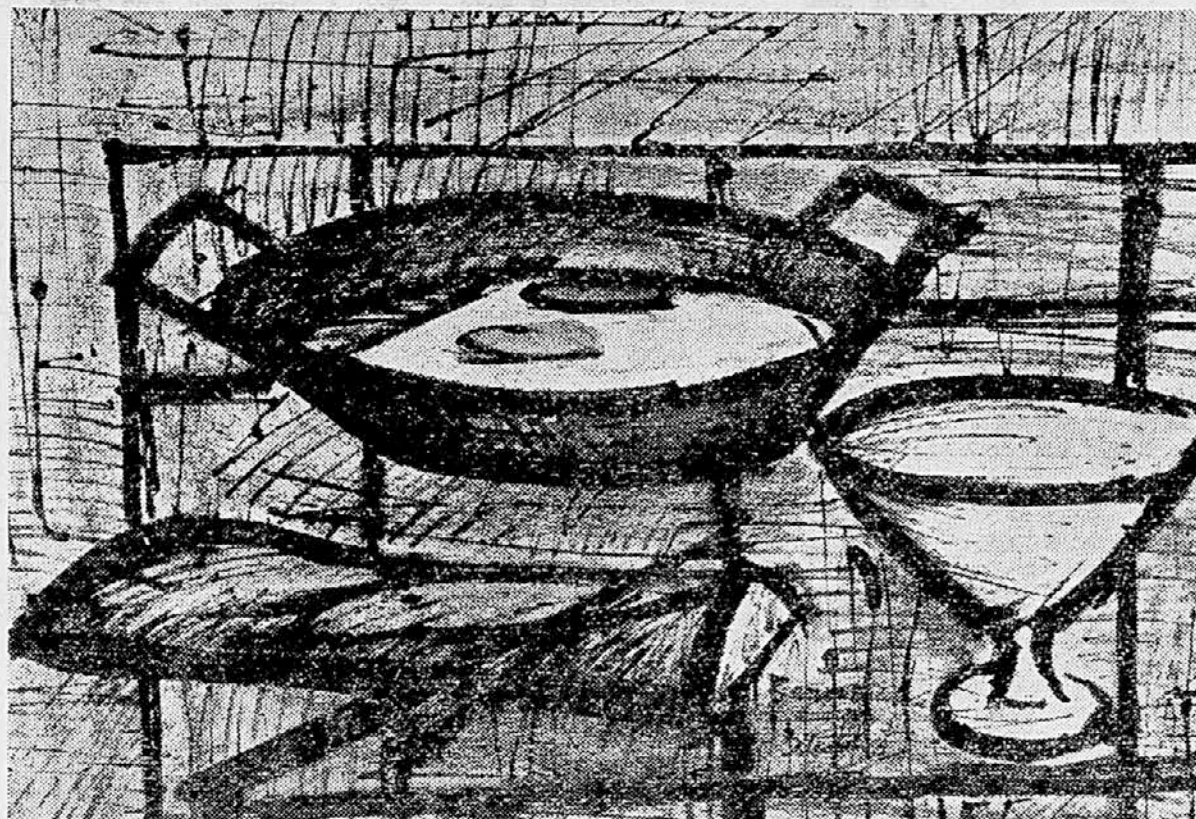
Včasih smo hodili k Boljen-
ku, na Boč, v Konjice, Čurino,
kako se je svet razširil.

A na hodniku je zazvonil še
vedno stari zvonec.

Po strmem stopnišču se je
križala z mano, hitela za se-
boj vsaj toliko let umetniškega
dela, v enem mesecu dokončno
osvojili Pariz.

Ni bilo težko, čeprav drzno.
Pariz ga je že poznal. Sledil je
njegovemu razvoju.

Dvajsetleten (1948) se je odlo-
čil za prvo razstavo. S platni,
vse kar brez okvirov je napol-
nil knjižarno v ozki ulici ob
Sorboni. Dobil je prvo nagrado
kritike. Stopil je iz teme ter pri-

»POSAJENO JAJCE« — 1955 — Dolgočasni in temni predmeti; kozica, kuhalič, posoda
za premo, likalnik, razne steklenice, kozarci, vse to v gluhem, temnem vzdušju, oglatem,
narisanem z ostrimi suhimi črtami, to je eden izmed aspektov sveta Bernarda Buffeta. —
Brezizglednost enobarvnih kompozicij. Praznina, ki posreduje praznino v avtorjevi notranjosti

Slikar ki je osvojil Pariz

V svojem tridesetem letu je
Bernard Buffet v galeriji Chan-
panier, kjer so tedaj razstavi-
ljali slikarji, ki so imeli za se-
boj vsaj toliko let umetniškega
dela, v enem mesecu dokončno
osvojili Pariz.

Ni bilo težko, čeprav drzno.
Pariz ga je že poznal. Sledil je
njegovemu razvoju.

Dvajsetleten (1948) se je odlo-
čil za prvo razstavo. S platni,
vse kar brez okvirov je napol-
nil knjižarno v ozki ulici ob
Sorboni. Dobil je prvo nagrado
kritike. Stopil je iz teme ter pri-

tine, Van Gogh, Roualt, Grüber
so nedvomno Buffetu pomagali
najti pot in umetniški lik, toda
že prva dela so ga pokazala kot
originalnega in močnega slikar-
ja. Tako ni risal še nihče, to je
njegova moč. Za stil pravi eden
izmed kritikov, da je »obenem
nasilen in leden, cinčni in ljub-
kujoč, iskren in potvorjen«. Od
prvih zrelih del naprej ni več
sprememb v posredovanju. Celo
desetletje in po več kot sto si-
kah si je Bernard Buffet ostal
zvest. Menjajo se le teme. E-
fotičnim portretom in tihožitjem
iz obdobja 1946–1949 sledi vedno
novi tematični cikli. Vsakega
iztrga do dna, nato prehaja na
novega. Obenem se vedno
vrata k staremu. Pri portretih,
aktih, tihožitjih, povsod vedno
najde še nekaj, kar je treba do-
dati. Vendar prinaša vsako leto
nove teme. 1952 je Buffet pre-
stavil Parizu tri velike kompo-
zicije. Ljudje z groznimi obrazi,
brezupnimi, razočarani. No-
vih razlik med mučniki, biriči,

Obisk zadnje razstave je bil
izreden. Vsak teden je prehodil
lo dvorane nad osem tisoč lju-
di. Tudi za Pariz je to nekaj
nevsakdanjega. Nehote se vsi-
ljuje vprašanje, če ni Buffet le
moda. Plod uspešne reklame.
Mnogo je dejstev, ki govorijo
mu v prid. Vendar razstava sa-
ma, oziroma slike na njej to de-
mantrirajo. Vstop pomeni pravi
pretres ob tem svetu mračnih
barv, nervoznih linij, ob enolič-
nosti, v kateri je toliko raznoli-
čnosti, tišini, ki kriči. Ob svetu,
kjer je lepota lahko nazreti le
v iskrenosti, v iskrenosti, ki od
slike do slike bolj prevzema.

Pretrse se vedno bolj spreminja
in dobi pri izhodu obliko vtisa,
polnega estetskega in etičnega
zadovoljstva.

Razstavo so pred kratkim za-
ključili, kritika in občinstvo sta
izrekla mnenje in priznanje ve-
likemu slikarju in svetu, ki ga
je ustvaril v svojih slikah v le-
tih, ko se drugi slikarji komaj
osvobajajo vplivov.

„TUGOMER“ V CELJU

Te dni so v Slovenskem ljud-
skem gledališču v Celju stekle
predstave »Tugomera«, tragi-
je Frana Levstika v predelavi
Bratka Krefta. Menda je delo,
ki ga krasil naslov prve sloven-
ske tragedije, dovolj znano
zlasti še v svoji najnovejši
izdaji, ki jo je v svojem
zastavljal v njegovem
zastavljal v njegovem
zastavljal v njegovem

poteze pa so tako in tako na-
zorno začinjene in jasno razvi-
dne. Omenil bi le dve postavi.
Ki bi bili nemara potrebni re-
žijske korekture. To sta Spiti-
gnev (Slavko Strnad), ki s svo-
jim načinom in s svojimi po-
udanki izpada iz celotnega kon-
cepta in pa Hildebert (Mitja
Bitenc), ki s svojo prostodušno
agresivnostjo krši namen in
pomen svoje vloge. Pripomnil
bi še, da je predstava v celoti
nekam hrupno uglašena, tako
da tudi ni pravega dinamičnega
razpona med intimnejšimi in

množično-dramatičnimi scena-
mi.

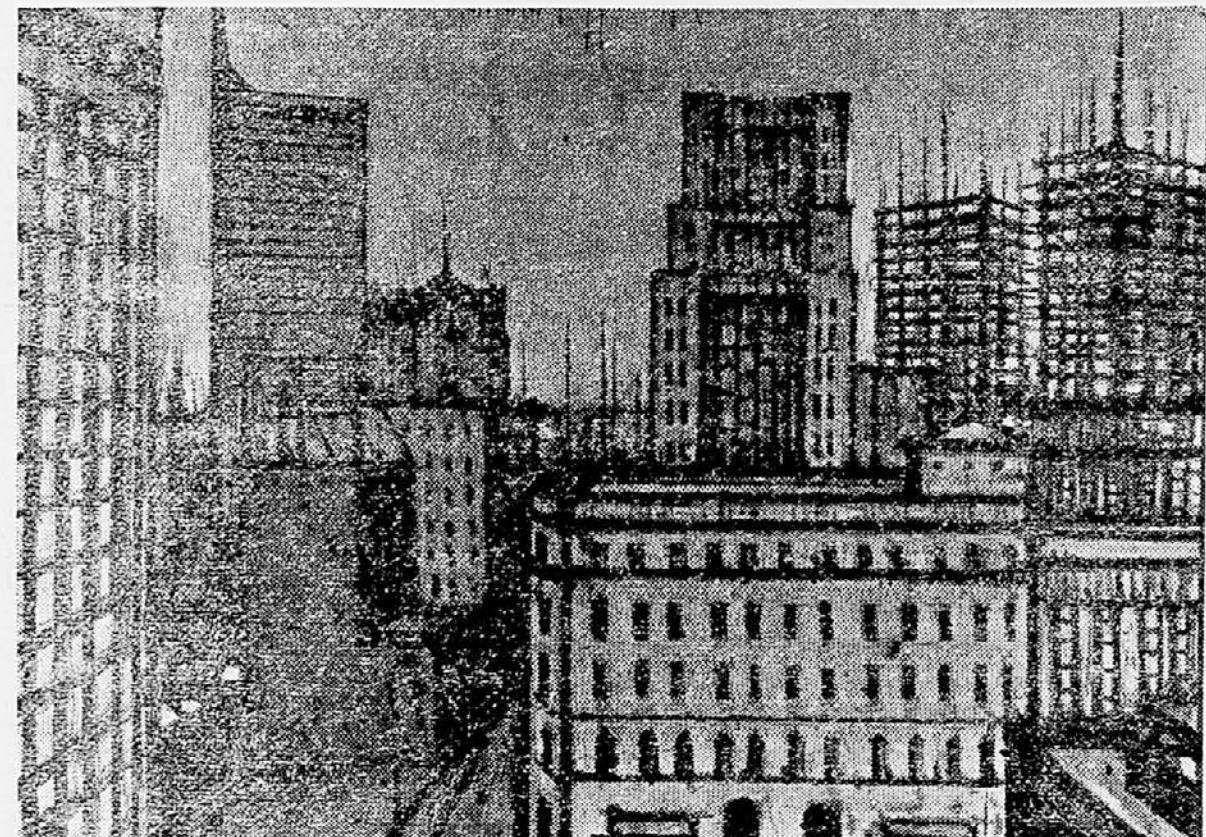
Med igralskimi dosežki je
treba nujno omeniti Tugomera
ki ga je oblikoval Pavle Jer-
šin z lepo odsko kulturo in pe-
vrzo, ki jo je zaigrala Angelica
Hlebecetova z žilnatimi in im-
presivnimi registri. Maksimalno
iz številnega izralskega zbora
bi se zaslužil priznanje — a
vseh desetih imen tako in tako
ni mogoče navesti.

Kostume je zasnovala Mija
Jarcčeva. Spremajno glasbo je na-
pisal Rado Simoniti. Vir.

Uspeh na Angleškem

VIOLINIST ROK KLOPČIČ, s
katerim smo pred kratkim po-
ročali, da je nastopil v sloven-
ski oddaji BBC, je imel 21. mar-
ca solistični koncert v prostorih
Puškinovega kluba v Londonu.
Izvajal je skladbe Brahmsa,
Chaussona, Prokofjeva in Bar-
toka. Na zahtevo publike — klub
je bil poln zaseden — je mo-
gal ponoviti Prokofjeva »Vila
Zima« in dodati Čajkovskega
Valse sentimentale. Spremljala
ga je pianistka JANET KIRK-
LAND, planskoletna nagrajenka

z zlato medaljo londonske Kr.
akademije za glasbo. Za uvod je
naš rojak, univ. prof. JANKO
LAVRIN govoril kratko o glas-
benem življenju v Jugoslaviji
ter nato predstavil mladega slo-
venskega violinista Klopčiča, ki
študira drugo leto pri znanem
pedagogu in virtuozu prof. Mak-
su Kostulu, kar mu je omogoči-
lo študentska štipendija. Zaradi
uspeha tega koncerta je bil
Klopčič povabljen, da pri-
pravi recital s samimi jugoslo-
vanskimi violinistami skladbami.

»DALLAS« 1958 — Zadnje platno Bernarda Buffeta, dokončal ga je tik pred razstavo.
Slika je plod slikarjevega popotovanja po ZDA 1957. leta.

Mariboru popolna jezuitska
klasična gimnazija kot nasled-
nica še starejše, a nepopolne
ruske cerkvene gimnazije.
Kljub temu svojemu, takrat
običajnemu verskemu značaju
in pretežno nemškemu vlada-
jočemu ozračju v samem me-
stu, pa se je mariborska gim-
nazija prav zaradi svoje živ-
ljenjske razgibanosti in stal-
nega priliva s slovenskega po-
deželja vselej uveljavila kot
važno kulturno žarišče svoje-
ga širokega slovensko-štajer-
skega in koroškega zaledja.

To, kar je tudi še danes. Ze
v predstavi ravnateljeve pisar-
ne so pretipkavali kopije
dramske igre za dijaški nastop.
v pisarni, s slikami domaćega
slikarja prof. Kosa po stenah,
pa sem našel ravnatelja pri
opravljanju uredniških korek-
tur za založbo »Obzorja«.

Pregledovala sta stare do-
kumente. Res, dolgo je bila
nemščina glavni poučevalni
jezik. V slavnostnem progra-
mu za proslavo 150-letnice le-
ta 1908 sem našel med dija-
škimi kulturnimi nastopi eno
samo slovensko točko, pa še to
recitacijo pesmi »Avstrija
moja«. A vendar sta bili že v
časih stare Avstrije na klasič-
ni gimnaziji najmanj dve tret-
tini Slovencev, medtem ko so
imeli na realni gimnaziji nem-
ški dijaki še dolgo večino. Ma-
riborsko klasično gimnazijo
so obiskovali n oči poznejši
slovenski pisatelji in javni de-
lavci, od Franceta Miklošiča,
Stanka Vraza, Matije Murka
Davorina Trstenjaka obeh
pravnikov Babuša in Zolner-
ja, pa Ljudevita Piska in Jan-
ka Glaserja, univerzitetnih
profesorjev Frana Beška in
Jakoba Kolomanca, avtorja dra-
matika Bratka Krefta in na-
rednega heroja Jožeta Her-

uspehi kljub strogim merilom
kažejo lepo povprečje: izdelu-
je skoraj 97 % dijakov, pri čem-
er je povprečna ocena 3 do
4. V zavodu deluje močna mla-
dinska organizacija, ki sama
organizira razne seminarje,

del svojot pot do sto slik, raz-
stavljenih letos v galeriji Chan-
panier. Vsakega februarja je
Buffet razstavljal svoje stvarit-
ve. Pariz je lahko sproti oce-
njeval njegovo delo.

Začetek je bil v iskanju. Sou-

»RAVKAR IZ SLO«

NOV ZVEZEK »SODOBNEGA ROMANA«

OSKAR DAVIČO: BETON IN KRESNICE

Cankarjeva založba je v četrtem zvezku knjižne zbirke
»Sodobni roman« z letnice 1957 izdala roman srbskega pi-
satelja in pesnika Oskarja Daviča »Beton in kresnice«. S tem je
vidnega ustvarjalca sodobne srbske književnosti prvič pre-
stavila tudi slovenski bralec. Davičo je v »Betonu in
kresnicah« zjel problematiko sodobnega življenja. Ob naporih
pri graditvi velike hidrocentrale je naslikal z velikim poslu-
hom za življenje in njegove probleme vrsto dobro zadetih
karakterjev, med katerimi je gotovo najbolj zanimiv lik
osrednjega junaka Vuka Rsaveca. Delo je pisano uglajeno in
živahno, še posebej bodo bralca pritegnili poetični odlomki.
»Beton in kresnice« je prevedel Marjan Javornik.

»MIROTVORCI« V SLOVENSKEM PREVODU

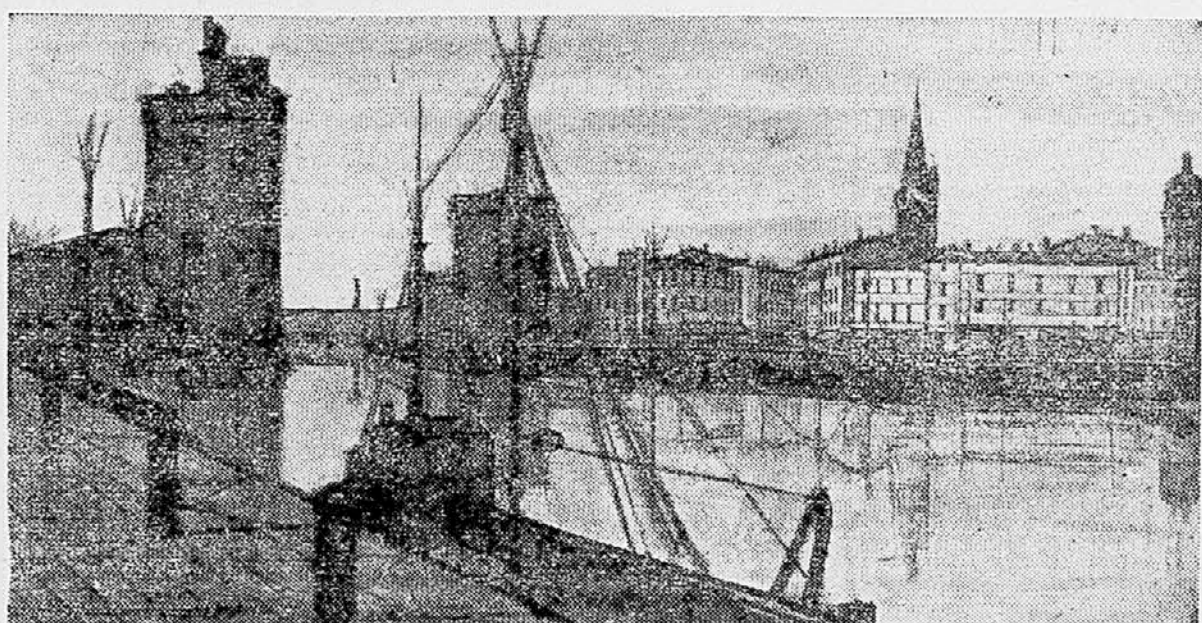
IVAN DONCEVIČ: KAVARNA IVANA NEPOMUKA

Pod naslovom »Kavarna Ivana Nepomuka« je Državna
založba Slovenije v prevodu Marije Zupane izdala Donce-
vičeve »Mirotvorce«, zanimivo in sugestivno podoba hrva-
ske malomeščanske družbe v zadnjih letih pred drugo
svetovno vojno. Atmosfera kritičnega časa, nezdržne dušev-
ne razmere podeželskega mesteca in odlično podani liki nekate-
rih junakov so odlike in značilnosti tega romana, uspele
literarne upodobitve ljudi in časa pred dvajsetimi leti.

PRIPOMOČEK PEDAGOSKIM DELAVCEM

BORISLAV STEVANOVIČ: PEDAGOSKA PSIHOLOGIJA

Državna založba Slovenije je v prevodu Ive Segula na-
sajla delo univerzitetnega profesorja dr. Borislava Steva-
noviča »Pedagoška psihologija«, ki ga je Svet za prosveto in
kulturo LR Srbije odobril kot učno knjigo za srbska učite-
lišča. Tudi slovenski pedagoški delavci, učiteljski inči in
tudi tiste bodo z veseljem posegli po tej knjigi, ki jih bo
vedela v metode in probleme pedagoške psihologije ter jim
nudila veliko teoretičnih napotkov za delo.

»LA ROUJELLE« 1955 — To leto je Buffet slikal »Grozote vojne«, katere je razstavil v
februarju. Potreboval je počitek. Našel ga je v pejsažih. Po divjih prizorih nekaj miru,
topline, mehkohe, Resnične vizualne lepote. Melanholija v barvah.

MALO STOJEČO BLAGAJNO kupimo. Ponudbe pošljite na naslov: Turistično društvo Kranjska gora, 7517-9.

DVOSTANOVAJSKO delno vseh- livo hišo v bližini Maribora prodamo. Ponudbe upravi »Poročevalca« Maribor pod »Prilika«.

SOBO DAM kmetičnemu dekletu za pomoč na kmetiji. Babnik, Tomačev 27, 7594-9.

KRAČKO DEKLE isče skromno stanovanje v Ljubljani. Najraje plača, po dogovoru pomaga tudi v gospodinjstvu ali na vrtu. Pismene ponudbe v ogl. odd. pod »Postena«.

ZAMENJAM pod ugodnimi pogoji komfortno dvosobno stanovanje na periferiji Ljubljane za enosobno z vsemi pritlikalnimi v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 7475-9.

ČRNO-RJAV nemški ovčar se je izgubil. Javite na naslov: Križaj, Bezenškova 32, 7535-10.

VIRANT FRANC, sofer iz Lj. Gradisce 14 preključem in ob- žalujem vse, kar sem žaljivega govoril o direktorju podjetja »Veletehtila« Bukovcu Lobjetu. Izjavljam izrecno, da mu ne morem ničesar očitati in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. 7487-11.

TRGOVSKO PODJETJE TOBAK v Ljubljani, Likozarjeva 5, sprej- me v službo pisarniško moč s poznavanjem meznega knjig- vodstva. Pogoji: ustrezajoča šol- ska izobrazba in primerna pra- ksa. Plača po tarifnem pravil- niku. R 1059-1.

PO PRAVILIH KMETIJSKE ZA- DRUGE Ribno pri Bledu raz- pisujemo delovno mesto poslo- vodje Gostilne Kmetijske za- druge Ribno z nastopom dogovora 1. 5. 1958. Ostalo po dogovoru. Ponudbe pošljite pismeno do dne 23. 4. 1958. R 1060-1.

INSTRURAM NIŽJESOLCE v vseh predmetih. Ponudbe pod »Uspeh zagotovljen« v ogl. odd. 7515-2.

SPREJMEMO NAROCILA za na rezkalnem stroju, šepinu, stružnici ter manjša mizarska dela. Ponudbe v ogl. odd. pod »Narocilo«.

SVICARSKO KOZO eno leto staro z dvema mladčema ugodno prodam. Ljubljana, Veliki štra- don 8. 7582-4.

ITALIJANSKI športni nov vozi- ček napredaj. Rožna dol. 2. II. št. 29. 7579-4.

ZLATO 22 karatno, 15 gramov, prodam. Naslov v ogl. odd. 7573-4.

ITALIJANSKO ŽENSKO KOLO s prestavami, novo, ugodno pro- dam. Mestni trg 11. Vprašajte v trgovini, domači zadrugi. 7588-4.

NOVO ITALIJANSKO moško kolo in kombiniran dobro ohranjen otroški voziček prodam. Kova- dič, Koželjeva 16, Zale. 7594-4.

NSU — MAXI 175 cm model 1957, vožen 290 km, prodam. Po- nudbe v ogl. odd. pod »V majnu«.

STEDIK »Junkers« za butan prodam. Muster, Tugomerjeva ulica, Stan. zadr. »Parke«. 7590-4.

RAZNE SADIKE gozdnega in le- potičnega drevoja ter grmovja prodaja Gozdarski inštitut v Lju- bljani, Večna pot 39, telefon 22857 ali 21259. R 1055-4.

PSICO nemško ovčarko z rodov- nikom, črno-rjave barve, staro tri leta prodam. Naslov v ogl. odd. R 1057-4.

STROJ »WOLF« za rezanje mesa prodamo. Klavnična Rog. Slatina. R 1058-4.

NOV STROJEK za pobiranje zank prodam. Naslov v ogl. odd. 6955-4.

Imate že srečko

Prvomajske loterije?

Vrednost dobitkov

112.000.000 din

Jugoslovanska loterija

1870-R

KOMBINIRAN VOZIČEK prodam. Naslov v ogl. odd. 7583-4.

KOTEL, 75 l, malo rabljen 6000, belo marmorno ploščo 1,03-0,55 metra brez őr, okvir in podsta- vek za nesgrobni 5900, elektrifi- kovan, 2 užitni 2000, plinski kuhinjski in boiler 4900, močan mlinček 1000, 2 krilni čvrsti omari 2000, bledermajer mizo, žensko svile- no črno obleko za močno po- stavno, malo nošena 2000, nizke črne čevlje ševro s srednjo peto, nove št. 39-40, belo rjave žen- ske 38 št. nov pokrovan likal- nik in špirit 1000, detektor in dvojje slušalk, 12 l aluminijasto ponev s pokrovom primerno za kuhanje perila zelo ugodno nuj- no prodam. — Naslov v ogl. odd. 7472-1.

DOBER SKEDENJ, 9x8 m, pro- dam. Naslov v ogl. odd. 7576-7.

DVE KOLEGICI isčeta sobo pro- ti dobremu plinu. Ponudbe v ogl. odd. pod »Junij«.

MLADA OVČARKA črnorjavoru- mene barve »Arma« se je izgu- bila 1. aprila. Obvestiti Rožna Dolina c. X-13. 7537-10.

TORKAR ERNEST iz Ljubljane, Martina Krpana ul. b. b. ni več upravičen nabirati naročila za rolete ali inkasirati naplačila za mene. Bukovec Ivan, Ljubljana Podtiska 33, izdelovanje rolet. 7565-11.

SGP »SLOVENIJA CESTE«, LJUBLJANA

Titova 44,

prejme v službo

MEZDNEGA KNJIGOVODJO

znanjem poslov social- nega zavarovanja. Nastop službe takoj. Prošnje po- šljite na SGP »Slovenija ceste«, Ljubljana, Titova št. 44. 769-A.

TRANSIT-EXPORT, München 15, Landwehrstr. 44

veletrgovina s kuhinjskimi in gospodinjstkim elek- trotehničnimi potrebščinami, radio-aparati, televi- zijskimi aparati, novimi in rabljenimi avtomobili in motornimi kolesi,

obvešča vse svoje cenjene odjemalce in znanke, da je s

PRVIM APRILOM 1958 ODPRLA

v Avstriji dve podružnici, in sicer:

GRAZ, Bahnhofsgürtel 59,

(bančni konto: Steirische Bauernkasse, Graz, Kto. 8036,

RADKERSBURG, Kamnikerstrasse 5

(bančni konto: Reiffeisenkasse, Radkersburg, Kto. 30/414)

1922-R

POZOR!

Trgovsko podjetje »KOVINA«,

LJUBLJANA, Stritarjeva 7,

obvešča

HIŠNE SVETE IN LASTNIKE ZASEBNIH HIŠ,

da ima na zalogi dovolj

ENOJNIH in DVOJNIH NOSILCEV ter DROGOV ZA

ZASTAVE za okrasitev mesta, in to v poslovalnicah:

»KLADIVAR« — LJUBLJANA, Zaloška cesta št. 21,

»I D E A L« — LJUBLJANA, Wolfova ulica št. 8,

»PRI KOSI« — LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15,

»OKOVJE« — SENTVID št. 91,

»VERIGA« — LJUBLJANA, Celovška cesta št. 59,

ki posluje začasno v

CENTRALNEM SKLADIŠČU »KOVINA« — LJUB-

LJANA, Titova cesta št. 33.

PRIPOROCAMO SE ZA NAKUP

Zmerne cene! Solidna postržba!

1923-R

ELEKTARNA OZBALT V GRADNJI

sprejme

GRADBEVNE INŽENIRJE IN TEHNIKE

Prejemki po dogovoru; družinska stanovanja bodo na razpolago v letu 1959.

NASTOP SLUŽBE MOŽEN TAKOJ.

Ponudbe z življenjepisom dostaviti na naslov:

HE Ozbalt v gradnji, pošta Ozbalt ob Dravi — do dne

25. aprila 1958.

1904-R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja

»SLIKOPLESK«, Maribor, Tržaška c. 44

razpisuje mesto

KEMIKA - LABORANTA (-KE)

Pogoji: srednja tehnična šola; v pošt. prihode tudi mlajše moči. — Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe po dogovoru.

Ponudbe pošljite pismeno ali se oglašite osebno naj- kasneje do 30. aprila 1958 upravi podjetja

»SLIKOPLESK«, Maribor, Tržaška c. 44, p. p. 37.

1920-R

POLTOVORNI AVTO

OPEL — OLYMPIA — V VOZNEM STANJU —

PRODA TAKOJ PO UGODNI CENI

KOROŠKO GOZDARSKO PODJETJE

Slovenj Gradec.

1919-R

1919-R

Za vedno je zaspala naša draga mama in nona

JOSIPINA MAJČEN

vdova po železniškem uslužbencu

Pogreb bo v soboto, 12. aprila ob 16. uri iz Nikolajeve

mrliške vežice na Zalah.

Zalujoči: Pina Martelane, hči; Rudi, sin, in ostalo

sorodstvo.

Ljubljana, 10. aprila 1958.

UMRLA JE NAŠA DRAGA ZENA, MAMA, BABICA

MARIJA KREFT roj. LILEK

POGREB BO V VIDMU OB ŠČAVNICI V SOBOTO

12. APRILA OB 14. URI.

PROSIMO TIHEGA SOŽALJA.

ZALUJOČI: MOŽ IVAN, OTROCI BRATKO, IVAN,

VLADO, LEA, VNUKI MITJA, VASJA, IVAN, NADA,

MOJCA, VANJA, LEO TER OSTALO SORODSTVO.

1958-R

Nepričakovano nas je zapustila naša draga mama in babica

MARIJA FLEMELJ roj. ROPRET

Pokopali jo bomo danes, 11. aprila 1958 ob 16. uri,

na Bledu.

Zalujoči: sinov. Bertel, Ivan, Beno, snaha

Francka, vnuki Polonca, Katka, Marička, Janez

Bled, 9. aprila 1958.

SPREJMEMO prodajalco za poslovalnico v Stož- lah in transportne delavce za skladišče v Sentvidu. — Ponudbe na Koloniale, Sentvid 20. 1917-R

Prodamo parno lokomobi- lo znamke H. Lanz - Ma- nuheim. Interesenti naj se obrnejo zaradi nakupa na Zadrugo lesno indu- strijsko podjetje Dravo- grad. 1926-R

»ELEKTROPROMET«

Ljubljana, Stritarjeva 7

ugodno prodaja

kompleten inventar, pri-

meren za trgovino z že-

leznicno ali tudi za obrt.

1924-R

POZIV

V smislu čločiča o pla- čah delavcev in uslužben- cev gospodarskih organi- zacij poziva »Slikoplesk«

Maribor, Tržaška c. 44,

vse delavce, ki jim je pre- imahlo delovno razmerje,

imajo pa pravico do de- leža pri dokončni delitvi

plačilnega sklada za leto 1957, da uveljavijo svoj

zahtevek pri podjetju naj- kasneje do 20. VII. 1958.

Po navedenem roku ti za- htevi zapadejo. — SPP

»Slikoplesk«, Maribor,

Tržaška c. 44. 1921-R

»ELEKTROTEHNA«, elektrotehnično podjetje,

Ljubljana, Parmova 33

sprejme v službo:

REFERENTE prodajnega in nabavnega oddelka

(lahko začelniki);

TRGOVSKE POMOČNIKE in POMOČNICE (tudi

v priučitvi);

STROJEPISE in

SKLADIŠČNE DELAVCE.

Plača po tarifnem pravilniku. — Prošnje z navedbo

šolske izobrazbe in dosedanjih zaposlitev pošljite na

upravo podjetja. 1898-R

ARGO

Izola

4 porcije:

ARGO GOVEJA JUHA 60 DIN

ARGO GOBOVA JUHA 60 DIN

ARGO FIŽOLOVA JUHA 40 DIN

ARGO GRAHOVA JUHA 40 DIN

ARGO, tovarna živilskih in kmetijskih proizvodov, IZOLA

Ploden obračun

Te dni je imela kmetijska zadruga Grahovo pri Cerknici občni zbor, ki se ga je udele- žilo nad 200 zadržnikov. Na zboru so razpravljali tudi o desetletnem delu zadruge, ki je dosegla zelo lepe uspehe. V razpravi o delu za prihodnje je bilo razvidno, da želijo po- rabiti čisti dohodek, ki znaša okrog 12 milijonov, predvsem za pospeševanje kmetijstva. Sklenili so namreč, da si bodo letos kupili sejalne in obdelo- valne stroje ter traktor za glo- boko oranje. Gradijo si tudi že skladišče za kmetijske pridel- ke, ki bo veljalo okrog pet mi- lijonov. Zadruga stremi tudi za tem, da bi se čimprej otres- la vseh neekmetijskih dejav- nosti, medtem ko je prav tako razveseljiva vest, da so se za- družniki soglasno odpovedali

delitvi dobička, ki naj se po- rabi za razvoj kmetijstva in sadjarstva.

Zadruga v Grahovem ima zelo marljiv aktiv zadržni- kov, ki je sklenil, da bo obde- lal 4 ha veliko zemljišče sploš- nega ljudskega premoženja, ki ni bilo izkoriščeno. Žene za- družnice so lani polnoštevilo obiskovale razne tečaje o kme- tijstvu in gospodinjstvu. Hra- nilni odsek ima za nad 5 mi- lijonov dinarjev vlog, ki so se samo lani povečale za 2 mi- ljona.

Zadržniki so tudi sklenili, da bodo čimprej uvedli umet- no osemenjevanje. Ob koncu so izvolili v nov upravni od- bor in razne pospeševalne od- seke okrog 40 zadržnikov.

F. T.

Jugoslovanska loterija
Poročilo o žrebanju 140. kola, ki je bilo 10. aprila 1958 v Novem Sadu

Srečke s končnicami	so zadele dobitke
0	200,—
1970	10.200,—
9580	20.200,—
73640	60.200,—
217440	100.200,—
025610	100.200,—
368070	200.200,—
81	800,—
71	1.000,—
301	6.000,—
8961	10.000,—
2731	20.000,—
36371	81.000,—
491951	100.000,—
380191	100.000,—
32	600,—
56532	60.800,—
66592	60.000,—
51302	80.000,—
332252	100.000,—
349812	1.000.000,—
23	400,—
003	2.000,—
903	4.000,—
71513	40.000,—
40123	40.400,—
12963	60.000,—
42303	80.000,—
41623	80.400,—
495853	100.000,—
042413	800.000,—
4	200,—
9604	20.200,—
256604	100.200,—
065	2.000,—
515	8.000,—
74765	80.000,—
364355	100.000,—
456735	400.000,—
230595	600.000,—
66	400,—
049656	100.000,—
290106	100.000,—
249306	100.000,—
183576	100.000,—
177	2.000,—
247	4.000,—
5017	10.000,—
35847	40.000,—
87987	40.000,—
52527	40.000,—
67737	40.000,—
72907	40.000,—
10517	60.000,—
068	2.000,—
50468	40.000,—
19858	40.000,—
17918	40.000,—
416828	100.000,—
428738	100.000,—
090618	100.000,—
699	2.000,—
2169	10.000,—
2659	10.000,—
486229	100.000,—
364329	100.000,—
320119	100.000,—

V SLOVENIJI: na JESENI- CAH 800.000,— dinarjev na šte- vilko 042413, v Ptiju 400.000,— dinarjev na številko 456735, v Kranju 100.000,— dinarjev na številko 332252, po 80.000,— di- narjev v Mariboru na številko 041623 in 336371, v Kopru na številko 236371 in v Ljubljani na številko 042303.

DNE 4. MAJA BO ŽREBANJE PRVOMAJSKE LOTERIJE

Dolenjske Toplice

Zadnje tase je v zdravilišču v Dolenjskih Toplicah že precej razgibano. Gostov je vedno več, pa tudi zdravilišče je že pri- pravljeno za letošnje letno se- zono. Pred kratkim so se že tu- začela pripravljala dela za gra- ditev velikega športnega baze- na. Pravijo, da mora biti bazen dograjen do avgusta, polnil pa ga bodo s termalno vodo.

Prometne nesreče

Po cesti med Bovšami in Prista- vo v celjskem okraju se je peljal s kolesom Martin Ivenčič. V bli- žini križišča cest za Smiklavž in Bezočico je bila cesta močno po- suta z gramozom. Zaradi pre- majhne previdnosti je kolesarja tu zaneslo in padel je v obcestni jarek. Pri tem se je tako hudo poškodoval, da je že v nekaj tre- nutkih podlegel poškodbam.

Hinko Sitar je vozil vlnjen to- vornjak po cesti med Ravnami in Dravogradom. Pri Dobnjah je vozil povsem po levi strani ceste, dokler ni zdrsnil v obcestni ja- rek in se po njem vozil nekaj ča- sa. Medtem se je spomnil nevar- nosti in poizkušal zapeljati z vo-

zloom spet na cesto, pri tem pa se je prevrnil. Erna Pristovnik, ki se je peljala na tovarnjaku, je padla z vozila in se hude po- škodovala.

Skozi Črešnjek v kranjskem okraju je vozil z avtobusom po- kljeni voznik Mirko Mihovec. Med vožnjo mu je pripejal nasproti, sicer pravilno po desni strani ce- ste, kolesar Franc Koželj. Voznik Mihovec se je umaknil kolesarju pred srečanjem na skrajni desni rob ceste, vendar je kolesar ob srečanju nenadoma zavil proti av- tobusu. Vozilo je neprevidnega kolesarja odbilo po cesti. Pri pad- cu je dobil hude poškodbe, ki jim je v bolnišnici podlegel.

MEDNARODNI POMLADANSKI ZAGREBŠKI VELESEJEM

11.—20. IV. 1958

SPLOŠNI SEJEM VZORCEV FLRJ

Mednarodni sejem blaga za široko potrošnjo

Mednarodni sejem opreme za trgo- vino in gostinstvo

IV. sejem rokodelstva in obrti Jugoslavije

V svetu levičarjev

Starš in učitelji se navadno zelo trudijo, da bi spremenili levičnega otroka v »normalnega«. Profesor Merle pa pravi o tem, da so s tem dosegli samo eno: naredili so nerodnega na oboje roki. Kasnejše posledice so lahko hude. Pri plesu spravijo taki ljudje svojega partnerja v obup. Pri igranju z žogo so nespretni, medtem ko moremo koristno uporabiti dobrega nogometaša, ki je »čisti« levičar. Okulisti so ugotovili, da 12 od 100 levičarjev štili, tudi psiholoških posledic ne gre omalova-

ževati: mutiranje ni normalno in nepravilni razvoj glasik more privedi celo do raka. 60 odstotkov levičarjev je prav tako levičarjev, ki so jih »popravljali«.

Novorojenček ni niti levičar niti desničar in šele navada napravi iz njega desničarja. Dobro polovica otrok se celo rodi z bolj razvito levo polovico možgan. Prazgodovinski človek je bil v nekaterih obdobjih levičar, kar dokazujejo številne slike, ki jih je narisal, tudi za Leonarda da Vincija, Michelan-

gela, Raffaella, Holbeina, Paganinija in Schumana je znano, da so bili izraziti levičarji. Genetiki so ugotovili, da se levičarstvo v 65 odstotkih deduje in da je od 100 dvojčkov 12 takih, ki so levičarji. Opice uporabljajo v svobodi obe prednji okončini, medtem ko v ujetništvu samo eno. Tudi pri žuželkah ter morskih živalih se včasih razvije ena stran telesa bolj kot druga. Izmed 90 rastlin plezalk, ki so jih opazovali, se jih je 70 zavijalo v desno stran, 20 pa na levo.

Celo kemiki so prišli do zanimivih odkritij. Z Pasteur je ugotovil, da odbijajo nekateri kristali svetlobo na desno, drugi pa na levo. Lani sta dobila Nobelovo nagrado za fiziko kitajska znanstvenika Tsuna Dao Le in Cen Nin Yang, ki revolucionarno trdita, da v prostoru ni simetrije, kot bi v otroškem jeziku rekli: 2 ni enako 2.

Levičarstvo torej ni telesna hiba, temveč je samo nekoliko redkejši pojav. Ki pa ne nasprotuje naravnemu zakonu.

Topljiva embalaža

Ameriška družba Union Carbide je izdelala našemu celofanu podobno plastično kožico, ki je sicer izredno elastična in odporna, v vodi pa se v hipu raztopi. Za sedaj jo uporabljajo samo v elektrotehnikah pri ugotavljanju vode v tekočinah. Za novo plastično maso se zanimajo predvsem izdelovalci raznih kozmetičnih pripravov in proizvajalci živilske industrije. Ta kožica se bo obnesla zlasti tam, kjer hočejo hipoma raztopiti oziroma odstraniti ovitek, na primer pri šamponih, pudringih, želejih, raznih piščah itd.

NA REKI SE JE RODIL OTROK Z DVEMA GLAVAMA

Gospodinja H. H., staro 31 let, so te dni nujno prepeljali z nekega otoka na Severnem Jadranu v porodnišnico reške bolnišnice »Brača Sobola«, kjer je rodila otroka ženskega spola. Deklica je imela na popolnoma normalnem telesu dve glavi z dvema vratoma in dvema posebnima hrbtenicama. Novorojenček je bila teška 3,5 kg, imela je eno samo srce in v glavnem vse druge fiziološke lastnosti spola. V reški bolnišnici je bilo po vojni 17.000 porodov in so imeli pred 12 leti samo en primer zraslih dvojčkov. Kolikor je znano, je sedanjí primer edinstven v naši državi in bržkone tudi v svetu.

Zeno so morali operirati, ker je bil porod težak. Zrtvovali so življenje fenomena, da bi rešili mater.

»Queen Mary« išče vihar

Največja čezoceanska ladja »Queen Mary« je bila v generalnem popravilu, ki je stalo okoli 500.000 funtov šterlingov. 2. aprila je odplula na poskusno vožnjo do New Yorka. Kapitan ladje upa, da bo doživel hud vihar, da bi mogel preizkusiti, kako delujejo novi ladijski stabilizatorji. Prej se je ladja nagibala do trideset stopinj (ubogi potnik!) nove »plavuti« pa dopuščajo menda le deset stopinj naseba tudi v najhujšem viharju.

Najdražji avtomobil

Predsednik republike Venezuele ima najrazkošnejši avtomobil na svetu. To je luksuzni svetlorjavni Cadillac, ki je stal 35 milijonov francoskih frankov, torej desetkrat več kot serijski model iste znamke. Pozneje so v voz vgradili še razne naprave, kakor telefon, televizor, radijski oddajnik, majhen bar in strojno gnezdo, kar je stalo nadaljnjih 85 milijonov frankov.

Mere v Indiji

Indija pripravlja ureditev svojih mer in vrednostnih enot po dekadnem merskem sistemu. Rupija ima danes 16 anov, drugo leto se bo pa delila na 50, 25 in 10 centov. Prevedba drugih indijskih mer bo trajala še 15 let, ker imajo v Indiji 200 različnih merskih sistemov.

Čas rojstev

Klinika v Pragi je statistično ugotovila čas rojstev pri 100.000 porodih. Dve tretjini rojstev je bilo v nočnih urah. Največ rojstev je ob eni po polnoči, najmanj pa ob 9. zjutraj do 3. popoldne.

»Sijajno, gospodje!« je vzkliknil. »Kar pogum. In ko dam znamenje...«

Pri Slomki osovraženi natak je dregnil svojega tovariša: »Čuden možakar, a?«

Se nekaj natakarjev se je približalo parketu. V ozadju dvorane, med vrati, držčimi v kuhinjo, pa so se gnetle radovedne pomivalke. Eden izmed boyev* je zlezal na mizo. Vendar ga je višji natakar spodil od tam kakor mačka.

Kotowicz se je umaknil ravno na sredo parketa, ko je prihrumela v dvorano skupina odhajajočih gostov. Slomka je poskočil, da bi jim odhitel naproti, toda Kotowicz ga je tudi to pot takoj ustavil.

»Stojte! Stojte, dobri človek! Niti koraka. Na levo okrog!«

In ne da bi se še dalje menil zanj, se je obrnil k vsji družbi. Bilo je tam kakih deset ljudi. Hanka Lewicka, ki je malo prej plesala na mizi kankan,** se je pijano smejala in oponašala črnski ples, pri čemer je dvignila svojo dolgo večerno obleko nad kolena. Moški okoli nje — Swiecki, Puciatycki in Pawlicki — so z ritmičnim ploskanjem spremljali kretnje njenih nog in bed. Weychert je s cigaro med zobmi nekaj jecljal na uho Rozi Puciatycki. Ta, s pegami opekaste barve na svojem podolgovatem, konjskem obrazu, ga je pazljivo poslušala in vedno iznova prasila v kratek, pretrgan smeh. Staniewiczova in Kochanska sta se složno pritiskali k ramam brhkega doktorja Drodzowskega. Zato pa se je s plavalasko s platinastimi lastmi, ki jo je bil pustil v nemar in ki je bila sicer že popolnoma neprisebna, ukvarjal odvetnik Krajewski. Kodrolas Lili Hańsko je objemal Seiffert. Na sebi je imel svetle, brezhibno zlikane hlače in prav tako svetel, ohlapen suknjič z vatranimi rameni.

* Deček v uniformi, mladi hotelski sluga

** Vrsta razuzdanega plesa

J.O. CURWOOD

BAREE

RIŠE: MIKI MUSTER

Pred kratkim je prišel v New York svetovno znani violinist Yehudi Menuhin. Ker ni mogel dobiti nosača, je moral sam nositi svojo priljago: v obeh rokah kovčke, na glavi pa svoj dragoceni instrument.

Merjenje gostote zraka

V tehniki je vedno več novih poskusov in izumov. Znanstveniki sedaj že niso več zadovoljni samo s podatki, ki jih dobijo s sateliti, temveč hočejo vedno več.

to zraka v višinah bodo ocenjevali po hitrosti leta balona.

Prvi baloni bodo imeli 51-76 cm premera. Verjetno bodo delali za naprej take poskuse z večjimi baloni.

Od vsepovsod

ALAMAGORDO — Združene države Amerike namenjajo v kratkem izstreliti v vesmirje živo bitje. S tem načrtom se ukvarjajo ameriške letalske sile. Niso se pa še zedinili, če bo to živo bitje miš, verveca ali medved. Podpolkovnik Gardy je izjavil, da zdaj proučujejo tehnične plati tega problema in menijo, da bo do sredine leta gotov satelit, ki bo ponesel tega potnika v vesmirje.

QUITO — Ostanke ekvadorskega potniškega letala tipa »Dakota«, ki je izginilo med poletom od Guayaquila do Quita, so opazili na pragozdnem področju Quveda. Menijo, da izmed 31 potnikov in članov posadke ni nihče preživel nesreče. Na kraj, kjer so opazili ostanke letala, so poslali reševalne skupine.

LOS ANGELES — Med Londonom in Los Angelesom so prvič vzpostavili letalsko zvezo čez Severni tečaj brez postanka. Letalo tipa »Constellation« je letelo z devetimi člani posadke in 22 potniki.

VARŠAVA — v srednjem in zahodnem delu Poljske se je spet povečala nevarnost poplavl. V varšavskem vodstvu je reka Ježirka, pritok Visle, podrla obrambni nasip in prodrla v tri vasi, kjer je poplavlila več kmečkih posestev. Vodna gladina se dviga na vseh rekah, razen Odre in Nise. Visla je dosegla višino, kakršne niso opazili od leta 1936 dalje.

— Kolikokrat sem ti že rekla, da povej, če kaj popravljaš ali lepiš! —

Zopet so si izmislili novo »Miss«! V ZDA so izvolili pred kratkim »Miss hrba«. Nalpeže usločeno hrbenico v Ameriki ima torej A. Thyssen, ki jo vidimo na sliki. Človeška neumnost, kje so tvoje meje?!

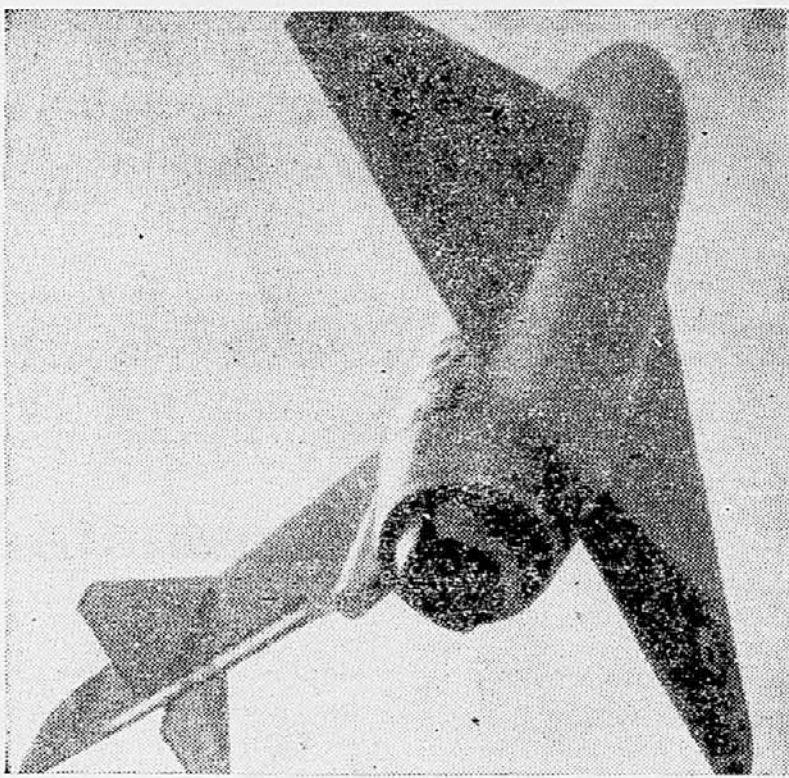
Stiri krize v zakonu

Zanimivo je pa vendarle to, da je dve tretjini mož izjavilo, da bi se še enkrat poročili, in sicer prav s prvo ženo...

Neka ugledna švicarska revija je vprašala svoje bralce, ali bi se tudi drugič odločili za prvo ženo, če bi mogli ponovno izbirati. Revija je prejela 110.000 odgovorov od Francozov, Angležev, Američanov, Nemcev, Švicarjev in Svedov. 64 odstotkov bralcev revije je odgovorilo z »da«, 24 jih obžaluje, da so se sploh poročili, ostali pa so odgovorili izmikajoče.

Odgovore so proučevali švicarski psihologi in prišli do zaključka, da so v zakonskem življenju štiri obdobja. V prvih desetih mesecih se mlada zakonca čisto spopadata, ker se še nista navadila drug na drugega. Po sedmih letih zakona in prekoratnem tridesetem letu življenja ne posveča mož ženi toliko pozornosti kot prej ter se žene na splošno pritožujejo, da jih možje zanemarjajo. V tem razdobju je največ ločitev. Po petnajstih letih se mož prič-

ne pritoževati nad vsemi večjimi gospodarskimi težavami in zvrčati krivdo na ženo, češ da se ne zanima za njegovo poklicno in intelektualno življenje ter da preveč zapravlja. Po petindvajsetih letih pa pride — dolčas.

Z letalom Gerfaut II je dosegel francoski pilot André Turcat hitrostni rekord v navpičnem dviganju. V 3 minutah in 35 sekundah se je dvignil 15.000 metrov visoko.

Do elementa 108?

Elementov je v naravi 92. Z jedrskimi reakcijami so znanstveniki dobili še 9 novih elementov. Poslednji je mendelevij, ki ima vrstno številko 101. Jedrski strokovnjaki napovedujejo elemente do številke 108. Elementi 106, 107 in 108 bodo tako hitro razpadli, da jih ne bodo mogli kemično ugotoviti.

147. Obilna večerja je spravila Bareeja v dobro voljo. Se pomislil ni na to, da bi se vrnil k jezeru spat. Začel se je počasi potepati po gozdu, ki je bil v mesečini tako prijeten. Ko se je hotel zrniti po ozkem prehodu med dvema podrtima debloma, ga je nekaj stisnilo za vrat in skrivna sila ga je dvignila v zrak. Ujel se je v McTaggartovo zanko!

JERZY ANDRZEJEWSKI

Dobro jutro!

DAMANT

»Nekaj iz svojega repertoarja lahko zaigramo,« se je pomirljivo oglašil saksofonist, »prav radi, zakaj ne? Kakšno koračnico, čardaš...«

»Ha!« je zakričal Kotowicz. »Niti besedice več! Niti besedice.«

Mladi pianist, ki je doslej stal ob strani, se je pomaknil h kolegom.

»Čudovit možak,« je šepnil goslaču na uho. »Kaj hoče, da bi igrali?«

Goslač je skomignil.

»Chopinovo polonezo!«

»Katero?«

»Vrag si ga ve! Kako moremo to igrati?«

Pianist je pristopil h Kotowiczu.

»Katero polonezo želite, spoštovani gospod?«

Ta ga je zviška premeril s prezirljivim pogledom.

»A-dur, mladenci. A-dur.«

»Sijajno!« si je pianist pomel roke. »Tam-ta-tam. Ta-rata-tata-tata... A to?«

Kotowicz je kar zasijal.

»Sijajno! Izredno! Srečen sem, da sem vas spoznal, mladenci. Hvala. Ali ste slišali, gospodje? Med sabo imate velikega umetnika. Torej? Kar pogum! Niti besedice več. Nikakih nadaljnjih pojasnil. To je zgodovinski trenutek. Un moment historique!«

Pianist se je medtem posvetoval s tovariši. Debeli goslač je spočetka najhuje nasprotoval, a nazadnje so se očitno dali vsi prepričati, ker so se, še zmeraj razpravljajoč drug z drugim, začeli vračati na estrado in jemati instrumente iz tokov. Kotowicz je opazoval njihove priprave z rokami, prekrižanimi na prsih.

Kotowicz, ki je stal na sredi parketa, je stresel s svojo bujno grivo in s široko kretnjo razprostrl roke.

»Prosim, gospoda!«

Vsi so obstali, iznenadeni in, rekel bi, nekoliko vznemirjeni. Celo Hanka Lewicka je obstala nepremično, z dvignjenim krilom. Toda takoj nato se je zaslislalo mrmljanje. Nenavadni Kotowicz ga je pri tej priložnosti prijel.

»Niti besedice!« je napravil z rokami nekaj magičnih kretnj. »Un moment. Prosim bliže.«

Stisnjeni vsi vkup so se ubogljivo in zdaj že popolnoma molče pomaknili k parketu. V tem delu tovarne je bilo mračno, zato so bili, ko so se ustavili v senci in nepremično odreneli, videti kot eno samo telo z mnogo čudnimi in prepletenimi udi. Za okni je bilo slišati jutranje ščebetanje ptic. Skozi špranje pri zavesah so v ozadju padali v dvorano drobni svetlobni trakovi.

Opogumljene pomivalke so se druga za drugo prikradle iz kuhinjskega hodnika. Iz njega je pogledal tudi kuhar v beli čepici. Za njim je pokukala stara Jurgeluška. Maji boy je znova zlezal na mizo. Tokrat ga ni nihče preganjal.

Kotowicz se je dalj časa naslajal ob razpoloženju, ki ga je izzval. Zdaj se je počutil kot popolnost sama. Navdajal ga je zanos, kakor bi pele orgle v njem. Vzravnaval se je, tako da bi videti še večji, in nenadoma je z novo, še neuporabljeno kretnjo iztegnil roke predse.

»Sijajno! Izredno! In sedaj veliko odkritje. Une grande découverte. Bleščeč finale. Pozdrav dnevu. Gospe in gospodje! Genialen domislek! Zaplesala bomo polonezo. Voilà!«

Gleča se je zganila. Domislek je ugajal.